Наша Свабода

№82 ВЫДАЕЦЦА З 25 ЛЮТАГА 2000 ГОДА

12 СНЕЖНЯ 2000 года АЎТОРАК

Адрас: 220123, г.Мінск, а/я 103

E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by
http://www.svaboda.com

КОШТ СВАБОДНЫ

Правы і жыццё

Наталля РАДЗІНА

10 снежня з нагоды 52-ой гадавіны абвяшчэння Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека ў 15 гарадах Беларусі прайшлі санкцыянаваныя і несанкцыянаваныя мітынгі прадстаўнікоў праваабарончых арганізацыяў дзеля прыцягнення ўвагі грамадскасці да знікнення на Беларусі людзей.

У гэты дзень дзяржава шчыра выказала свае адносіны да захавання правоў грамадзянаў — беларускае тэлебачанне абразліва паказала кадры з чалавекам, які дэманстратыўна рве Дэкларацыю і кідае яе ў сметніцу. Таму не дзіва, што святкаванне гадавіны абвяшчэння Дэкларацыі не абышлося без традыцыйных затрыманняў.

У Гродне на 10 снежня праваабаронцамі было заяўлена чатыры пікеты, але мясцовыя ўлады адзін з пікетаў забаранілі, а другі беспадстаўна перанеслі з цэнтральнай плошчы горада ў "спальны" раён. Як паслухмяныя грамадзяне гарадзенцы правялі 10 снежня тры дазволеныя пікеты. 9 снежня яны паспрабавалі абараніць свае правы, гарантаваныя Канстытуцыяй, і правялі несанкцыяваны пікет. Праз паўгадзіны пікет быў спынены супрацоўнікамі міліцыі, якія з васьмі пікетуючых праваабаронцаў затрымалі чатырох.

У Віцебску падчас несанкцыяванага пікета былі затрыманыя 4 чалавекі. Праваабаронцаў затрымлівалі людзі ў цывільным, зацягвалі іх у машыны і адвозілі ў РУУС Чыгуначнага раёна Віцебска. На іх былі складзеныя пратаколы за ўдзел у несанкцыяваным пікеце.

У Брэсце падчас несанкцыяванага пікета былі затрыманыя 5 чалавек, на якіх у РУУС Ленінскага раёна Брэста былі складзеныя пратаколы. Пасля гэтага начальнік РУУС сп. Касцючык загадаў пакінуць усіх затрыманых да суда ў аддзяленні.

У Барысаве пікетоўшчыкаў увогуле затрымлівалі супрацоўнікі міліцыі з аўтаматамі. Былі затрыманыя Зміцер Бародка (старшыня Барысаўскай філіі «Вясны») і Анатоль Аскерка. Пратаколы затрымання на праваабаронцаў не былі складзеныя, з імі «правялі размову» і адпусцілі.

Пасля Мінска, дзе ў святкаванні гадавіны праваабарончага руху прымала ўдзел каля 350 праваабаронцаў, найбольш буйны мітынг прайшоў у Маладзечне. У санкцыянаваным мітынгу прынялі ўдзел 200 чалавек. ■

Працяг тэмы на стар. 2

Фота Ул.ШЛАПАКА

● Мінск. 10 снежня. Праваабаронцы на праспекце ў камізэльках з партрэтамі людзей, якія бясследна зніклі

НАВІНЫ

■ **Цягам гэтага года ў Беларусі адбылося больш за 2.200 выпадкаў збыту падробленых грошай, з іх 900 у сталіцы.** Летась было ў 2 разы меней. Фальшывых беларускіх рублёў спрабавалі збыць на суму 6 мільёнаў, а долараў – на 193 тысячы.

■ **З 15 снежня кошт уязной візы ў Чэхію беларусам стане абыходзіцца значна танней. Ён паменшае ў 6 разоў і будзе раўняцца 10 долорам.** Гэта тлумачыцца перш за ўсё тым, што апошнім часам турыстычны паток у гэтую краіну знізіўся амаль у 3 разы. Тая ж сітуацыя з транзітнымі вандроўкамі.

■ **У снежні ў Мінску адкрыецца першы ў краіне начлежны дом.** Размесціцца ён па вуліцы Ваўпшасава. Мяркуецца, што тут будзе болей паўсотні спальных ложкаў. Але тое замала, бо, напрыклад, у сталічным Цэнтры дапамогі бяздомным налічваецца 248 бамжоў.

■ **Досыць удала выступіў на этапе Кубка свету ў Італіі наш лыжнік Сяргей Далідовіч.** У гонцы на 15 км свабодным стылем ён заняў 10-е месца, апярэдзіўшы пры гэтым такіх майстроў, як нарвежац Томас Альсгаард і фін Міка Мюллюля.

■ **У першы дзень фіналу Кубка свету па гімнастыцы ў Глазга Іван Іванкоў стаў другім на кані і трэцім на кольцах.** У мастацкай гімнастыцы Юлія Раскіна зняла трэцяе месца, выступаючы з абручом.

Батька на шее

Реалии белорусской экономики в оценке экс-председателя Нацбанка РБ Тамары ВИННИКОВОЙ

Подарки народу

В июле 94-го усталая страна застыла в ожидании, тревоге и волнении — что сделает тот, кому доверили судьбу страны, будущее нации, будущее своих детей? Через три месяца, аккурат к Рождеству, жители страны получили от Батьки первые подарки. Перед шикарными витринами стояли намного дольше, чем перед урнами, когда голосовали за любимца, волнуясь, снимали очки, потом водружали их обратно, протирали мозолистыми, загрубевшими от тяжкой работы руками стекла, оглядывались беспомощно по сторонам, может со зрением что или вообще со здоровьем. Что за гоголевская чертовщина перед Рождеством? Молоко, любимая пища пенсионеров и детей, вздорожало относительно прошлогоднего декабря в 68 раз. Сыр для бутербродов от новой власти возжелали? Получите, но стоит это в 26,4 раза дороже, чем было у В.Кебича. Хлебом едины решили питаться? В 46,5 раза дороже обычного. Рыбки, говядинки, свининки к праздничку — нет проблем, всего в 20 раз дороже, чем было у сброшенной, ненавистной власти.

Нет денег на такую жизнь? Так можно поехать к маме в деревню, сало-то на рынок приказано обеспечить, правда, вот цену просят на 1658% больше, а на яйца – и вовсе 1958%, нежели на прошлое Рождество.

Куда деваться, без деревни не выжить, но это и новой власти ясно, на то и рассчитано. Она уже заботливо приготовила билетики в пригородном поезде в 53 раза дороже, а в междугороднем — аж в 139 раз все подорожало. Но в пот бросило от неожиданности? Легкий пар новым режимом приготовлен, новогодняя традиция не нарушена, да и цены, откровенно говоря, божеские на фоне остальных, лишь в 30 раз стало дороже в баньке побывать! Тех, у кого сердце не выдержало подобной новогодней щедрости, тоже ждал сюрприз: при Кебиче стоило бы в 16 раз дешевле – ровно настолько выросла стоимость гробов и прочих нужных для последнего пути услуг. Но разве мог это сделать всенародный избранник? Конечно нет, он точно не мог, конфузия вышла, с кем не бывает. Народ конфузию проглотил молча.

Но дальше сюрпризы на голову простого люда посыпались один за другим, как из рога изобилия. Тогдашний Генпрокурор В.Шолодонов прослышал, например, что глава государства ищет вклады ограбленного народа. Обрадовался и присоединился к поискам, написал письмо, указав точный адрес, чтобы сами добровольно вернули те, кто взял. Для устрашения указал расхитителям на их неслыханную наглость: преступными сапогами растоптали вместе с вкладами аж две статьи закона, их защищающие. Генпрокурору было отчего волноваться, очевидно ему на миг показалось, что по неопытности власть не там ищет. Начали искать с гвоздей на даче у С.Шушкевича, а тут огромные национальные достояния утекают в неизвестном направлении. Ведь только прирост вкладов к моменту распада Союза составил в республике 7,0 млрд.рублей, а денежные доходы населения превышали расходы на покупку товаров на 16,3 млрд.рублей. А еще соседи сопредельных государств приезжали за покупками — 1,6 млрд. рублей чистыми оставили. И все накопления в российских, конвертируемых рублях. За один рублик можно было купить 0,6 доллара, на черном рынке чуть подороже, но меняй сколько хочешь.

Генпрокурор по-джентльменски требовал от новых владельцев народного капитала, в виде миллиардов долларов, вернуть его народу. На самом верху как узнали, о каких суммах речь идет, немедленно отреагировали. Генпрокурора с должности убрали, обвинив его самого в таких грехах, что и воспроизвести страшно, вдруг кто статью, на ночь глядя, почитает. С тех пор про народные вклады, несметные богатства страны, а также о том, кто стал их владельцем, и где они вообще, никто и не вспоминает. ▶

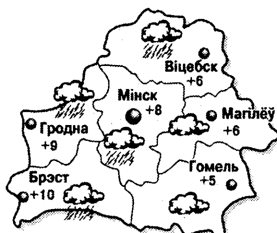
Окончание на стр.4

Шаноўныя чытачы!
Запрашаем вас прыняць удзел у ГАРАЧАЙ ЛІНІІ з галоўным рэдактарам НАШАЙ СВАБОДЫ **Паўлам ЖУКОМ.**

ГАРАЧАЯ ЛІНІЯ (017) 228-69-18

Вы зможаце задаць любыя пытанні **СЁННЯ, 12 снежня з 12.00 да 14.00** па тэлефоне **228-69-18. Тэлефануйце!**

НАДВОР'Е НА ЗАЎТРА

Курс наяўнага долара на «чорным рынку» 1205

Голыя «сокалы»

Аляксандр ДУБРАВІН

Некалі ў Беларусі энкавэдзісты ды гэпэушнікі пры дапамозе суддзяў ды пракурораў сотнямі тысяч вынішчалі бязвінных людзей. За гэта мелі пасады, грошы, павагу, ордэны, пайкі і кватэры. Вывозілі свае ахвяры ў лес, стралялі ім у каркі з рэвальвераў. А потым, стомленыя, але задаволеныя і п'яныя, ехалі дадому да сваіх дзетак і жонак. І, мусіць, тады не дужа саромеліся ім расказваць пра сваю «работу»: знаходзілі ж уласна для сябе нейкія апраўданні. Бо як можна жыць чалавеку з такім цяжарам на душы? Як можна радавацца, што забіў нявіннага чалавека? Трэба прыдумаць яму віну. А нашто ён нешта сказаў, напісаў альбо падумаў? Чаму ён гаворыць на сваёй мове? Чаму заступаецца за іншых людзей? Чаму адстойвае праўду і справядлівасць?

Сёння ўсе ведаюць пра гэта. Але ці ведаюць людзі імёны гэтых забойцаў? Менавіта тых, хто пачкамі клаў людзей у Курапатах? Хто выціраў з ботаў акрываўленую гліну аб прыдарожную траву? Не, не ведаюць. Іх схавалі ад народнага гневу, засланілі дзяржаўнай сакрэтнасцю, хітра перавялі ўвагу людзей на іншыя праблемы. Забойцы камфортна дажылі свой век у кватэрах, адабраных у дзяцей забітых імі людзей, напладзілі сваё пацуковае, цынічнае, ненажэрнае, крыклівае, нахабнае патомства.

Таму, калі вы бачыце сёння на вуліцы альбо на тэлеэкране людзей з белымі ад нянавісці вачыма, якія пырскаюць слінай, бэсцяць дэмакратыю, свабоду, незалежнасць, якія нахабна хлусяць, пагражаюць, абражаюць выдатных сыноў і дачок нашай Бацькаўшчыны, якія зноў перапісваюць гісторыю краіны, хваляць Сталіна, топчуць беларускую мову і культуру, прыдумляюць нейкія свае здрадніцкія арганізацыі кшталту пятай калоны, якія рыхтуюць Беларусь да здачы незалежнасці і ствараюць прастор для дзейнасці расейскіх фашыстаў, — ведайце, — магчыма, гэта сынкі і ўнукі тых, хто страляў людзям у каркі па начах. Тых сталінскіх «сокалаў». Яны баяцца, што свабода ўрэшце пераможа, архівы ўсё ж-такі адкрыюць, зробяць публічны суд над забойцамі і пра іхніх бацькоў і дзядуль усе даведаюцца. Даведаюцца, з якога гадзючага кораня яны пайшлі. І што ты потым каму давядзеш, калі твой дзед або бацька ў людской крыві з ног да галавы? Хто будзе слухаць твае плявузганні?

Мы жывем на акрываўленай зямлі, якая стогне ад сораму і агіды. Забойцы не асуджаныя, праўда не перамагла, пакаянне не адбылося. Архівы беларускіх курапатаў надзейна схаваныя альбо знішчаныя. Праўда — самая страшная пагроза для нелюдзяў — пад каменем. Таму гісторыя пачынае паўтарацца. Зноў пагрозы, запалохванні, паліцэйшчына, знікненні людзей...

Ды ўжо новым разам, калі пройдуць цёмныя часіны, калі высмагнуць і гэтыя гіцлі, людзі пра ўсё даведаюцца, усё паставяць з галавы на ногі, бо праўда – яна за намі.

Чэхі вымагаюць свабодаў для беларусаў

10 снежня ў цэнтры Прагі на Вацлаўскай плошчы адбыўся пікет, арганізаваны Беларускім форумам у Празе «Адраджэньне», з нагоды Дня абароны правоў чалавека. Месца правядзення мерапрыемства было абранае невыпадкова: менавіта тут у 1968 годзе савецкія танкі разагналі чэшскіх дэманстрантаў, якія выступалі супраць камуністычнага рэжыму. Зараз на Вацлаўскай плошчы стаіць помнік ахвярам таталітарызму і заўсёды ляжаць жывыя кветкі ў памяць тых, хто загінуў пры змаганні за свае правы.

У гэтым годзе на Вацлаўскай плошчы сабраліся беларускія студэнты, якія навучаюцца ў Чэхіі, палітычныя ўцекачы, супрацоўнікі Радыё «Свабода», прадстаўнікі фундацыі «Чалавек у нядолі», сябры суполкі «Скарына» і чэшскія журналісты. З плакатамі і бел-чырвона-белымі сцягамі беларусы разам з чэхамі пратэставалі супраць парушэння правоў і свабодаў чалавека на Беларусі. Так, чэшская беларусаведка Сокалава сказала, што для яе «ёсць гонарам падтрымаць імкненне беларускага народа пазбаўлення дыктатуры і жыць у свабодным грамадстве».

Журналіст Любамір Гомбаш прыйшоў на пікет, бо ён «дзесяткі разоў быў на беларускіх дэманстрацыях і бачыў, як міліцыя і спецназаўцы збівалі дубінкамі жанчын і дзяцей; прысутнічаў на судах над студэнтамі, палітыкамі і мастакамі. Беларускія суды не маюць нічога агульнага з правасуддзем. Я прыйшоў сёння на пікет, каб паказаць, што чэхі хвалююцца за лёсы ахвяраў лукашэнкаўскага рэжыму».

Прысутнічаў на пікеце і Станіслаў Шушкевіч. «Я ў Празе ўпершыню. Прыехаў з візітам якраз у Дзень абароны правоў чалавека, вырашыў пакласці кветкі ля помніка ахвярам камуністычнага рэжыму. І пабачыў бел-чырвона-белыя сцягі... Вельмі важна, што беларусы, якія жывуць у Чэхіі, не забываюцца на лёс Бацькаўшчыны. На Беларусі сітуацыя крытычная: набліжаюцца прэзідэнцкія выбары, і рэжым становіцца больш жорсткім. Маральная падтрымка Еўропы беларускім дэмакратам востра неабходная».

Каля месца правядзення пікета быў заўважаны аўтамабіль беларускай амбасады ў Чэхіі, але самі супрацоўнікі афіцыйнага прадстаўніцтва Беларусі ў акцыі не ўдзельнічалі, а толькі сталі побач і назіралі.

Беларускі Форум, Прага

Экспарту перашкаджала Расія

Надзея СВЯТЛІЧНАЯ

Транспарціроўка воўны «мерынос» праз акіян з Аўстраліі абыходзіцца зараз для Пінскага ААТ «Палессе» менш затратна, чым з Расіі. Гэты эканамічны парадокс тлумачыцца неахайнымі адносінамі ўсходняга пастаўшчыка да якасці сыравіны для Беларусі. На месцы «замызганую» воўну даводзіцца перабіраць уручную і адмываць ад бруду. Шматгадовыя спробы пінскіх трыкатажнікаў адабраць хоць б нейкую долю з расійскага імпарту для перапрацоўкі ў гатовыя вырабы для экспарту на Захад практычна не мелі поспеху. Зусім іншы – мерынос. Ад продажу верхняга трыкатажу з яго ў Германію, Канаду, Польшчу і іншыя краіны атрымана больш як 9 мільёнаў долараў. І калі раней удалося купіць 167 тонаў аўстралійскай воўны, то зараз заказана яшчэ 250 тонаў. Шкада, што не больш, бо тады і беларусы маглі б апранаць прыгожыя рэчы з цёплага мерыносу.

Сярод затрыманых—польскі студэнт

Сяргей МАКСІМОВІЧ

9 снежня гродзенскай міліцыяй былі затрыманы чацвёра маладзёнаў. На двух з іх – Святлану Нех і Дзяніса Міхальчыка складзены пратаколы аб нібыта правядзенні недазволенага пікета.

Сярод затрыманых былі таксама Алеся Сідлярэвіч з газеты «Пагоня» і польскі студэнт Пётр Цішэўскі. Усе рэчы паляка былі дбайна перагледжаныя. Міліцыянты засвяцілі ягоную фотастужку, а самога яго сфатаграфавалі ў анфас і профіль — з нумарам для свайго архіву. Польскі студэнт мае намер звярнуцца са скаргай у Генеральнае консульства Польшчы ў Гродне. Разам з моладдзю міліцыяй быў затрыманы таксама выпадковы прахожы, якога адразу выпусцілі.

10 снежня ў горадзе адбыліся тры пікеты з нагоды Дня Сусветнай дэкларацыі правоў чалавека. Гараджанам раздаваліся ўлёткі з вытрымкамі з Дэкларацыі і з інфармацыяй аб парушэннях правоў чалавека гродзенскай міліцыяй. Пікеты былі дазволеныя ўладамі. Два з іх правёў БНФ «Адраджэнне», адзін — Маладая Грамада.

Паход па праспекце

Аляксей ШЫДЛОЎСКІ

Масавымі гуляннямі па праспекце Ф.Скарыны ў Мінску адзначылі беларускія праваабаронцы дзесятае снежня – Дзень абароны правоў чалавека. Больш за стопяцьдзесят чалавек, апранутых у камізэлькі з надпісам «10 СНЕЖНЯ – ДЗЕНЬ ПРАВОЎ ЧАЛАВЕКА» на спіне і партрэтамі Юрыя Захаранкі, Віктара Ганчара, Анатоля Красоўскага і Дзмітрыя Завадскага на грудзях, дзве гадзіны прахаджваліся па цэнтральным праспекце горада ад Кастрычніцкай плошчы да перакрыжавання з вуліцай Валадарскага. Пры гэтым мінакам было раздадзена больш за пяць тысяч экземпляраў Усеагульнай дэкларацыі аб правах чалавека. Міліцыянты спачатку рэагавалі даволі нервова, але пасля, відаць, калі ім паступіла каманда нікога не чапаць, супакоіліся і мірна назіралі за гуляннем. Тым больш, што юрыдычна прыдрацца было абсалютна немагчыма.

Праўда, затрыманні ўсё ж адбыліся. Спачатку пры выхадзе са станцыі метро «Плошча Незалежнасці» міліцыянты павязалі трох маладых людзей, якія ішлі з неразгорнутымі, праўда, плакатамі і накіроўваліся да помніка Леніну з мэтай правесці несанкцыяваны пікет. У гэтым ва ўсякім разе іх абвінавацілі міліцыянты.

Яшчэ дзве жанчыны, сябры Аб'яднанай грамадзянскай партыі, у камізэльках былі затрыманыя на падыходах да рэзідэнцыі А.Лукашэнкі «для праверкі дакументаў».

У цэлым жа акцыя прайшла годна і даволі маляўніча. І добра, што ў гэты раз з малой колькасцю затрыманых. Зрэшты, якая б колькасць затрыманых ні была, адзін ці сто, гэта не істотна, галоўнае, нашыя з вамі правы па-ранейшаму парушаюцца ў гэтай краіне.

Ён – абяцае, а царква – выручае

Надзея СВЯТЛІЧНАЯ

Яшчэ да эпідэміі грыпу і траўматызму на зімовай слізоце Беларусь захлынула наменклатурная хвароба папулізму накшталт таго, каб знайсці вінаватых фармацэўтаў у дарагоўлі на лекі, а таксама ўрачоў, якія прымушаюць людзей ісці ў клініку са сваімі аптэчкамі. Уздым гаманы пасля прамых папрокаў насельніцтва А.Лукашэнкі падчас яго паездкі ў Бабруйск не сцішыўся да сённяшняга дня, хоць на справы да лепшага гэта ніяк не ўплывае.

У адчаі нявырашаных праблемаў медычны персанал Івацэвіцкай райбальніцы звярнуўся за дапамогай да прасвітара царквы «Благодать» Вячаслава Мазалеўскага і не марна. Траўматалагічнае аддзяленне атрымала 3 функцыянальныя ложкі, 2 сталы для перавязак, тумбачкі для лекаў. У інфекцыйнае і радзільнае аддзяленні перададзеныя дзіцячыя вагі, а ў прыёмны пакой – крэсла-каталка і стол для перавязак.

ФОТАФАКТ

Фота IREX/ProMedia

У беларускім войску адбываецца плановая праверка. Правяраюцца транспартныя сродкі

Чарвякі з ... крана

Мікола НЯЗЛОМНЫ

Тонкія і цёмныя, як нітка, а вяртлявыя, нібыта ўджалены нерв, вадзяныя шчацінкавыя чарвякі агідна палохаюць зараз берасцейцаў у старых кватэрах цэнтральных вуліцаў – імя Пушкіна, імя Будзённага, імя Карбышава і іншых. Пачвары вывальваюцца на белы фаянс рукамыйнікаў разам са струменем пітной вады...

У гарсанэпідэмстанцыі, куды звярнуліся найбольш узбуджаныя 15 берасцейцаў, спакойна патлумачылі, што брыдкія істоты – абсалютна бясшкодныя для якасці вады, бо любяць менавіта самую чыстую і таму пасяляюцца на сценках сталёвых труб водазабеспячэння. Харчуюцца яны трохвалентным жалезам у піках дамавых сістэмаў.

Слабае супакаенне. Калі «чысцюлі-чарвякі» пачалі пакідаць свае звыклыя гнёзды, то яўна пацвярджаюцца скаргі, што вада ў Брэсце стала горшай. Уражвае таксама, што нашэсце шчацінкавых не стала сігналам для прамыўкі трубаў. Усё-такі вельмі сумніўна, каб ад чарвякоў з крана нельга было захварэць, і зусім верагодна, што можна страціць прытомнасць пры першым з імі знаёмстве.

Бяспека ад інфармацыі

Валерый БУДКЕВІЧ

Пастаянная камісія Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі па міжнародных справах і нацыянальнай бяспецы распрацавала праект Закона Рэспублікі Беларусь «Аб інфармацыйнай бяспецы». Прадстаўляючы яго, старшыня камісіі Мікалай Чаргінец зазначыў, што «сучасны ўзровень развіцця інфармацыйных тэхналогій, сродкаў масавай інфармацыі і камп'ютэрных сістэмаў ствараюць рэальныя магчымасці аказання накіраванага ўздзеяння на псіхіку, свядомасць, погляды і стасункі як асобных людзей, сацыяльных групаў, так і насельніцтва любой дзяржавы. Адзначаны нямала фактаў, якія б пацвярджалі выкарыстанне вядучымі заходнімі краінамі, перш за ўсё ЗША, распрацовак і прымянення тэхналогіяў, накіраваных на маніпуляванне свядомасцю і паводзінамі людзей у дзяржавах, што разглядаюцца імі ў якасці перашкодаў у дасягненні сваіх мэтаў». Да ліку такіх дзяржаваў, на думку Чаргінца, адносіцца і Рэспубліка Беларусь, «у дачыненні якой рэгулярна праводзіцца мэтанакіраваная дэзінфармацыя шляхам распаўсюджвання недакладнай, скажонай або проста лжывай інфармацыі».

З другога боку, па словах М.Чаргінца, «інтэнсіўны, але зусім не рэгуляваны і не кантраляваны працэс камп'ютэрызацыі і інфарматызацыі краіны, разам з атрыманнем карыснай і неабходнай для развіцця грамадства інфармацыі, вядзе да запаўнення інфармацыйнай прасторы матэрыяламі, якія адмоўна ўздзейнічаюць на сістэму абароны грамадства ад іх негатыўных наступстваў». Апрача таго, маецца праблема «абароны непасрэдна самой інфармацыі ад уздзеяння звонку, паколькі перадавыя тэхналогіі і распрацоўкі ў розных галінах эканомікі Беларусі ўяўляюць сабой вялікую цікавасць для шматлікіх дзяржаваў, а таксама буйных фірмаў і зацікаўленых асобаў».

БелаПАН

Капітан ДАІ прайграў «Прэсболу»

Аляксей ШЫДЛОЎСКІ

Перамогай спартыўнай газеты «Прэсбол. Такое спартыўнае жыццё» скончыліся 11 снежня слуханні ў судзе Цэнтральнага раёна сталіцы. Іск аб абароне гонару і годнасці і спагнанні кампенсацыі на суму 500 мінімальных заробкаў, які падаў два з паловай месяцы таму капітан Дзяржаўтаінспекцыі Віктар Войтаў, быў адхілены, а самога Войтава вымусяць заплаціць судовыя выдаткі.

Сутнасць справы, нагадаем, у наступным. У верасні ў дзень гульні на стадыёне «Дынама» нацыянальных зборных Беларусі і Уэльса інспектар ДАІ капітан Войтаў стварыў перашкоду пры ўездзе на стадыён аўтамабіля з інспектарам УЕФА, аргументуючы гэта тым, што ў яго ёсць загад ніякіх аўто на стадыён не прапускаць. У інспектара ж быў дакумент, які пацвярджаў, што ён мае права свабоднага ўезду на ўсе стадыёны свету. Але гэта не сталася для ДАІшніка аргументам, і гэткім жа чынам ён паспрабаваў паступіць з пажарнай машынай, якая мусіць прысутнічаць на кожнай гульні.

Што спрабаваў даказаць Войтаў, падаючы іск у суд – невядома, бо сведкі, якія прысутнічалі на месцы, слова ў слова паўталі падзеі ў інтэрпрэтацыі газетчыкаў. Большасць жа аргументаў міліцыянта – выклікалі смех у прысутных.

Суддзя Інга Лабыніч, якая, на жаль, абсалютна беспадстаўна не дазволіла знаходзіцца ў зале суда прэсе і сказала пры гэтым, што «мне проста не хочацца і ўсё», учора зачытала свой прысуд, які выклікаў вялікую крыўду ў ДАІшніка. Верагодна, ён будзе падаваць касацыйную скаргу, але наіўна было б спадзявацца, што гэта штонебудзь зменіць.

Правы чалавека абмяжоўваюць уладу

Алена ЛАБАНАВА

З прыняццем у 1996 годзе паправак да Канстытуцыі Канстытуцыйны Суд пазбавіўся права па сваёй ініцыятыве разглядаць справы наконт адпаведнасці ёй ўсіх прававых актаў. Дагэтуль за 2,5 года існавання ён прызнаў неканстытуцыйнымі 17 указаў прэзідэнта, штогод атрымліваў каля тысячы скаргаў грамадзянаў аб парушэннях іх правоў.

Зараз звяртацца са скаргамі аб парушэнні правоў чалавека ў Канстытуцыйны Суд бессэнсоўна: выконваць належныя функцыі ён можа толькі па запытах прэзідэнта, парламента, урада альбо Вярхоўнага і Вышэйшага Гаспадарчага судоў.

Але, як заўважыў на прэсканферэнцыі да Дня правоў чалавека старшыня Канстытуцыйнага Суда Рыгор Васілевіч, гэтыя суб'екты не выяўляюць зацікаўленасці ў выкрыцці неканстытуцыйных нормаў і ў Суд не звяртаюцца.

Нават фармальна не мае такой функцыі і Генеральны пракурор, а Упаўнаважанага па правах чалавека ў нас увогуле дагэтуль няма. Канстытуцыю ж, якая ўсё гэта замацоўвае, Рыгор Васілевіч упарта называе «дэмакратычнай».

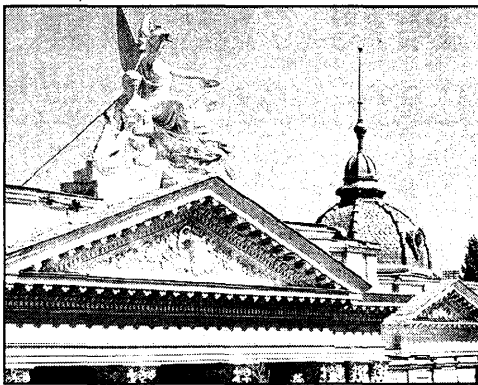
Прычыны парушэнняў правоў і свабодаў ён бачыць у «няўмелым выкарыстанні» нормаў права і ў недасканаласці прававых актаў, якія маюць шмат унутраных супярэчнасцяў і неўзаемаўзгодненых паміж сабою. Р.Васілевіч сказаў, што немалы цяжар віны кладзецца на лакальныя нарматыўныя акты мясцовых уладаў. Каб аблегчыць пакуты грамадзянаў, рыхтуецца праект закона, які замацаваў бы за імі права непасрэдна звяртацца ў Канстытуцыйны Суд са скаргамі наконт неканстытуцыйнасці актаў мясцовых органаў улады. Тут можна нагадаць вядомы выраз: каб зрабіць народ шчаслівым, трэба спачатку адабраць у яго ўсё, а потым пакрысе аддаваць.

На стадыі распрацоўкі знаходзіцца ўжо які год і дзяржаўная праграма дзеяннаў па забеспячэнні правоў і свабодаў грамадзянаў. Пакуль што ўся праца зводзілася да прызначэння і перапрызначэння складу працоўнай групы па распрацоўцы гэтай праграмы.

Лукашенко появится на южном фронте

Роман ЯКОВЛЕВСКИЙ

Правящий режим в Беларуси называет свою внешнюю политику многовекторной. Хотя как-то Александр Лукашенко признал, что необходимо исправить «дикий крен» восточного вектора, сбалансировав его с западным. Точнее, с европейским. Однако с ним пока ничего существенного не получается.

Прошедшие парламентские выборы в Беларуси европейские структуры так и не признали. Очевидно, что этим и вызвана развернутая белорусскими властями пропагандистская кампания против деятельности Консультативно-наблюдательной группы ОБСЕ в Беларуси и ее руководителя посла Ханса-Георга Вика. Так что так называемый западный вектор политики Минска вполне можно назвать фронтом. Впрочем, как и южный вектор.

Начавшийся с саммита стран СНГ в Минске декабрь обещает стать весьма насыщенным в плане внешнеполитической активности именно южного фронта политики Александра Лукашенко. На 15 декабря намечено официальное закрытие Чернобыльской АЭС. Как было объявлено, президент Украины Леонид Кучма пригласил А.Лукашенко на это мероприятие. В белорусских СМИ широко была представлена информация о том, что украинский глава государства официально обратился с просьбой к белорусскому коллеге об оказании посильной помощи в связи с постигшим Украину стихийным бедствием. Все это безусловно поспособствует возвращению А.Лукашенко на украинское политическое поле, с которого он фактически исчез после переизбрания Л.Кучмы. Как известно, А.Лукашенко открыто выражал свои симпатии другим кандидатам в президенты Украины.

Среди основных направлений деятельности внешнеполитического ведомства Беларуси, на третьем месте, после отношений с Россией и Евразийским экономическим сообществом (Россия, Казахстан, Киргизия, Таджикистан и сама Беларусь), находится СНГ. С некоторыми из его стран у Беларуси складываются своеобразные отношения. К примеру, с Грузией и Молдовой, где существуют сепаратистские абхазские и приднестровские анклавы. Их отношения с Тбилиси и Кишиневом характеризуются как тлеющие конфликты. А вот отношения Минска с сепаратистами, по словам А.Лукашенко, существуют исключительно на уровне субъектов хозяйствования.

Как известно, с 5 декабря Грузия стала первой страной СНГ, с которой Россия установила визовый режим. Признавая территориальную целостность грузинского государства, надо полагать, он распространяется и на абхазский участок российско-грузинской границы. Как отметил во время своей первой пресс-конференции новый глава МИД Беларуси Михаил Хвостов, введение этого визового режима никак не скажется на отношениях между белорусскими и абхазскими субъектами хозяйствования. Через границы каких государств эти сомнительные отношения будут поддерживаться, министр не уточнил. Кстати, некоторые стратеги режима А.Лукашенко склонны объяснять похолодание российско-грузинских отношений и таким, на их взгляд, негативным фактом. Послом США в Тбилиси работает Кеннет С.Яловиц, который до этого работал послом в Минске. Говорят, что у него с Э.Шеварднадзе сложились весьма теплые отношения. Не в пример, какие были с А.Лукашенко, обещавшего американского посла «задушить в объятиях». Оказалось, что «душатся» другие во внешнеполитической изоляции. Правда, на южном направлении, Беларусь ее почти не ощущает.

За последние 5 лет весьма интенсивный и разнообразный характер получили отношения Беларуси с так называемой Приднестровской Молдавской Республикой (ПМР). В сентябре на торжествах по случаю ее появления на свет присутствовал губернатор Брестской области Василий Долгалев. По циркулирующей в последнее время информации, наиболее эффективно деловые контакты с приднестровскими сепаратистами устанавливаются через московскую организацию «Единства». Ее возглавляет «официальный белорус» Франц Клинцевич, люди которого в Приднестровье стали играть ведущие роли в таможенном бизнесе. «Официальным белорусом» бизнесмена Ф.Клинцевича называют за то, что он является и активистом белорусской диаспоры в Москве, и лоббистом интересов режима А.Лукашенко в российской Госдуме, других структурах.

Известно, что сейчас Кишинев озабочен не только последствиями стихийного бедствия, ликвидировать которые ему помогает и Беларусь. Парламентская Республика Молдова испытывает трудности и с президентом, которого пока парламентарии не могут избрать. Это негативно сказывается на внутриполитической ситуации в стране. Но выборами озабочены и в Приднестровье, где в декабре хотят провести выборы в свой парламент. По некоторым данным, в качестве наблюдателей туда засобирались и палаточные законодатели из Беларуси. Интересно, что министр иностранных дел Беларуси Михаил Хвостов назвал их затею понаблюдать в ПМР личным правом белорусских депутатов. Насколько, к примеру, такие вояжи будут способствовать миротворчеству в Приднестровье Е.Примакова, сказать трудно. Впрочем, как миротворца, Е.Примакова многие воспринимают и в Беларуси.

Вот с кем пока не получается у А.Лукашенко устойчивого личного контакта, так это с президентом Туркмении. Планировавшийся в ноябре визит А.Лукашенко в Ашхабад перенесли на апрель следующего года. А на прошедший 1 декабря минский саммит СНГ Туркменбаши так и не приехал. Зато результативным обещает стать предстоящий в 20-х числах декабря вояж А.Лукашенко в такой район своего южного фронта, как Багдад. В Белграде ведь уже делать нечего. По некоторым данным, в Багдаде предполагаются подписания с Саддамом Хусейном весьма выгодных контрактов в энергетической и других сферах двусторонних отношений. Видимо, самыми яркими впечатлениями уходящего года были у А.Лукашенко встречи с Муамаром Каддафи и Саддамом Хусейном. Похоже, вспоминая об этом, и встретит правитель Беларуси Новый год. ■

Обращение к правительству Беларуси

Мы, участники Международной Гостевой Программы, проводившейся в Соединенных Штатах с 16 ноября по 7 декабря 2000 г., хотим выразить озабоченность по поводу незаконного содержания под стражей политических узников, таинственного исчезновения граждан Республики Беларусь и других грубых нарушений прав человека.

Мы настоятельно рекомендуем правительству Беларуси принять следующие меры:

немедленно освободить из заключения всех политических узников, в особенности депутатов Верховного Совета 13-го созыва Владимира Кудинова и Андрея Климова;

немедленно начать расследование случаев исчезновения людей и опубликовать результаты в печати;

немедленно найти пропавших без вести экс-министра внутренних дел Юрия Захаренко, председателя ЦИКа, депутата ВС Виктора Гончара и бизнесмена Анатолия Красовского.

Бангладеш – **ИМТИАЗ АХМЕД**, профессор факультета международных отношений университета Дака

Беларусь – **ЛЮДМИЛА ГРЯЗНОВА**, член оргкомитета Хартии-97, депутат ВС

Колумбия – **КРИСТИНА ГИХА ТОВАР**, зам.директора по вопросам обороны и безопасности Национального Бюро планирования

Коста Рика – **СИЛЬВИЯ ЛАРА**, советник по гендерным вопросам Национального Женского Института

Коста Рика – **ТАТЬЯНА МОРА**, советник Министра труда

Эстония – **ОДАР НИСАМЕТДИНОВ**, зам.директора Радио 4 (русскоязычная станция)

Индия – **ДУБАГУНТА НАГАШАЙЛА**, адвокат Высшего суда Мадраса

Израиль – **ААРОН МОНБЛИТ**, гендиректор русскоязычного Конгресса журналистов

Нигерия – **БЕНЖАМИН БЕНЕДИКТ ЭКВОАБА**, член комитета по пересмотру конституции

Сингапур – **АНБАРАСУ БАЛРАСАН**, исследователь, Отделение политических исследований, Национальный Университет Сингапура

Турция – **ИХСАН ДАГИ**, профессор, Отделение международных отношений, Ближневосточный Технеон

Замбия – **КИМБАЛА ЛОТИ МЕЛЕКА**, ассистент секретаря, Министерство иностранных дел

КНГ АБСЕ адпрэчвае абвінавачванні Лукашэнкі

Алесь АБРАМОВІЧ

Калі б Аляксандр Лукашэнка спыніў дзейнасць Кансультатыўна-назіральнай групы (КНГ) АБСЕ ў Беларусі, гэта было б значным рэгрэсам у сённяшніх вельмі кволых адносінах паміж Беларуссю і еўрапейскімі арганізацыямі. Пра гэта заявіў дакладчык Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы па Беларусі Вольфганг Берэндт, каменціруючы абвінавачванні з боку Аляксандра Лукашэнкі на адрас КНГ АБСЕ.

«Кансультатыўна-назіральная група АБСЕ ў Беларусі пад кіраўніцтвам нямецкага дыпламата Ханса-Георга Віка з пачатку 1998 года рабіла ўсё, што было ў яе сілах, каб ініцыіраваць і прасоўваць дыялог паміж урадам і апазіцыйнымі сіламі, — заявіў сп. Берэндт. — Дыскрэдытацыя КНГ у тым сэнсе, што яна нібы стала рупарам апазіцыі, ставіць пад сумнеў сур'ёзнасць намераў прэзідэнта Лукашэнкі супрацоўнічаць з еўрапейскімі арганізацыямі, якія прадстаўляюць ясныя дэмакратычныя прынцыпы і не дзейнічаюць з падказкі нейкага ўрада ці нейкай апазіцыі».

Сп. Берэндт адзначыў, што парламенцкія выбары, якія адбыліся ў Беларусі 15 і 29 кастрычніка, прадэманстравалі «дэфіцыт дэмакратыі» ў краіне. На ягоную думку, Беларусь не выканала чатыры патрабаванні еўрапейскіх структураў для забеспячэння свабодных і дэмакратычных выбараў». ■

БелаПАН

У Дзень правоў чалавека Шэйман пазбягаў людзей

Генадзь БАРБАРЫЧ

10 снежня ў цэнтры Мінска на праспекце Францыска Скарыны падчас правядзення народных гулянняў з нагоды Дня правоў чалавека іх удзельнікі і журналісты сутыкнуліся з прыехаўшым да будынка КДБ генеральным пракурорам Віктарам Шэйманам.

Ён павітаўся і, не адказаўшы на пытанні, якія прагучалі пры ягоным з'яўленні, знік у будынку КДБ. Каля гадзіны група журналістаў, а таксама жонка Віктара Ганчара Зінаіда Ганчар чакалі Віктара Шэймана ля цэнтральнага пад'езда будынка. Аднак раптам машына кіраўніка пракуратуры абагнула будынак, і Шэйман, нечакана з'явіўшыся з іншага пад'езда, хутка сеў у яе і паехаў.

Карэспандэнт БелаПАН пацікавіўся ў Зінаіды Ганчар, аб чым яна хацела спытацца ў новага генеральнага пракурора. «Хутчэй за ўсё, я б не стала размаўляць, — сказала жонка зніклага палітыка. — Калі б гэтыя людзі былі зацікаўленыя ў раскрыцці такіх злачынстваў, то за гэты перыяд штосьці было б ужо зробленае. Я неаднаразова звярталася і ў Савет бяспекі, і ў КДБ, і ў пракуратуру. У лепшым выпадку адказвалі беззмястоўнымі адпіскамі. Ім наогул усё роўна, што адбываецца з намі і з краінай, іх цікавіць толькі ўлада».

Следства, па словах Зінаіды Ганчар, топчацца на месцы. Значную актывізацыю чутак, гэтак званых «уцечак» і «ўкідванняў» інфармацыі Зінаіда Ганчар звязвае з маючымі адбыцца прэзідэнцкімі выбарамі. «Я спадзявалася, — сказала яна, — што на гэтую праблему звернуць увагу значна раней. Калі зараз апанентам улады выгадна звяртаць на гэта ўвагу, то мне крыўдна, людзі ж прапалі ў 1999 годзе, і аб гэтым трэба было гаварыць адразу і патрабаваць раскрыцця гэтых злачынстваў». Зінаіда Ганчар падзякавала беларускім праваабаронцам за правядзенне ў Дзень правоў чалавека «вельмі ўмела арганізаванай, салідннай акцыі, якая нагадала аб прапаўшых людзях». ■

БелаПАН

БНФ хавае намеры

Алесь ШМЯЛЁЎ

Закрытым ад журналістаў і ўсіх несябраў вышэйшага кіраўнічага органа руху і партыі БНФ «Адраджэнне» быў апошні ў гэтым стагоддзі Сойм арганізацыі. Такое рашэнне было прынятае на падставе важнасці абмяркоўваемага пытання. У прыватнасці, сябры Сойма абмяркоўвалі сваё стаўленне да асобаў, мяркуемых на вылучэнне адзінага кандыдата ад дэмакратычнай апазіцыі на выбарах прэзідэнта ў наступным годзе. Аднак вядома, што абвяшчэнне гэтага кандыдата стане магчыма толькі пасля правядзення Каардынацыйнай рады дэмакратычных сілаў 15 снежня, і таму БНФ мог толькі вызначыцца, да якой персоны яны найбольш схіляюцца. І хаця было праведзенае нават рэйтынгавае галасаванне, прозвішча прэтэндэнта не было агалошанае.

Акрамя, ўласна, галоўнага пытання, была абмеркаваная і стратэгія паводзінаў арганізацыі ў выпадках магчымага развіцця падзеяў падчас правядзення прэзідэнцкіх выбараў. Але галоўная інтрыга захавалася менавіта да 15 снежня. ■

Дыктатарам нельга рабіць саступак

Чэшскае грамадска-палітычнае выданне *Lidove noviny* («Народная газета») апублікавала артыкул «Нельга рабіць саступкі дыктатарам» старшыні фундацыі «Чалавек у нядолі» Томаша Пояра. На ягоную думку, Чэшская рэспубліка павінна выбіраць асобаў, з якімі можна кантактаваць, а з якімі – не, па прынцыпах дэмакратыі, абароны свабодаў і правоў чалавека ў дзяржаве. «Калі нядаўна ў Прагу прыехаў далай лама, кітайскі амбасадар зноўку пагражаў пагаршэннем адносінаў, і некалькі нашых прадстаўнікоў зазначыла, што візіт пашкодзіць эканамічным стасункам з Кітаем. Але негатыўныя водгукі на прэзідэнцкае запрашэнне з боку палітыкаў і непаспяховых капітанаў чэшскай прамысловасці былі не такія гучныя ў гэтым годзе, чым летась».

Томаш Пояр зазначае, што «ідэалогію стала абыходзяць бокам у свеце глабальнай канкурэнцыі і міжнароднага капіталу. І в'етнамскія камуністы, нарэшце, прымаюць рашэнне паводле таго, ці патрэбныя ім чэшскія лакаматывы і ці можна іх набыць дзе-небудзь танней. Супраць падтрымкі дысідэнтаў будуць пратэставаць заўсёды, але толькі кошт тавараў будзе ўсё вырашаць канчаткова».

Але такая тэндэнцыя вельмі небяспечная, бо «саступкі ў вобласці абароны правоў чалавека адсочваюцца дыктатарамі і любыя паслабленні ў ціску на рэжымы выкарыстоўваюцца для наступных жорсткіх крокаў адносна іншадумцаў». Чэшскі грамадскі дзеяч лічыць, што падтрымліваць дэмакратычную апазіцыю заўсёды выгадней, бо «яна ў любым выпадку возьме ўладу ў свае рукі».

Томаш Пояр заклікае чэшскіх палітыкаў і бізнесоўцаў спыніць любыя кантакты з дыктатарскімі рэжымамі свету: «Нашым нацыянальным інтарэсам ёсць патрабаваць выканання людскіх правоў у Чачні і дамагацца змены рэжыму на Беларусі. Менавіта на аснове чачэнскай вайны і лукашэнкаўскай постсавецкай палітыкі, пабачыўшы беспакаранасць, у Расеі прыбралі ўладу да сваіх рук прадстаўнікі КДБ. Кампрамісы і саступкі Захаду толькі ўзмацняюць таталітарызм. І Крэмль, падкантрольны Лубянцы, не можа стаць асновай чагосьці добрага і дэмакратычнага». ■

Беларускі Форум, Прага

Прадпрымальнікі патрабуюць перамоваў

Рыгор БУЯН

Адсутнасць афіцыйнай рэакцыі на забастоўку 23 лістапада вымагае ад прадпрымальнікаў больш радыкальнага падыходу да вырашэння іхніх праблемаў. Ва ультыматыўнай форме Беларускі прафсаюз прадпрымальнікаў запатрабаваў ад урада распачаць перамовы па змяненні існуючага заканадаўства. Пры гэтым БПП вызначыў жорсткія рамкі пачатку перамоўнага працэсу: 7-14 снежня. Калі Саўмін адмовіцца ад двухбаковых перамоваў, 14 снежня прадпрымальніцкі прафсаюз прыме рашэнне працягваць акцыі пратэсту.

Вылучаючы тыя ж патрабаванні, што і падчас аднадзённай забастоўкі 23 лістапада (яны неаднаразова агучаныя ў прэсе), прадпрымальнікі звяртаюць увагу, што «нашыя патрабаванні скіраваныя як на развіццё дробнага бізнесу і папаўненне дзяржаўнай казны, так і на зніжэнне цэнаў на тавары».

Тое, што прыватныя прадпрымальнікі не блефуюць, пацвярджаецца пададзенай у Мінгарвыканкам заяўкай на правядзенне 18 снежня ў Мінску мітынга з эканамічнымі лозунгамі. Прадухіляючы забарону акцыі, прадпрымальнікі адразу заявілі месцам правядзення мітынга плошчу Бангалор. ■

Батька на шее

Реалии белорусской экономики в оценке экс-председателя правления Нацбанка РБ Тамары ВИННИКОВОЙ

Окончание, начало на стр.1

Подарки для России

Но причем тут президент, он не мог быть причастен ко всенародному ограблению, решил народ. Ведь снял руку с Конституции и тут же клятвенно положил на сердце, сказал: люблю крестьян, ничего для них не пожалею, и приказал создать специальные фонды для поддержки крестьянства. Услужливые чиновники вытащили у промышленников, т.е. токарей и слесарей, из карманов последнее и создали фонды. Для крестьян не жалко, возмущаться по такому поводу не стал никто. Это же только потом станет известно и то далеко не всем, что этими трудовыми копеечками дорожку к российскому трону расчищать стали. К концу 1999 года, когда Путиным еще и не пахло, аккурат 19 глубинных российских регионов посетил белорусский президент. Молочка и сливок со своей челядью купил на эти деньги. Обещал у родной белорусской доярки купить, но по дороге встретились российские перекупщики. Пока он туда так активно не ездил, например, в 1998 году сами чиновники покупали за год всего ничего — 430 т молока и сливок. Сам хозяин со свитой затоварился на целых 4,3 тысячи тонн больше обычного. По определению, только у коровы московского мэра Лужкова такой надой мог скопиться. Получается, что после того, как Лужков перестал отпаивать своего родного президента Ельцина, белорусскому пришлось вместе с народом давиться этим молоком, выпивая в 11 раз больше обычного, именно на столько больше молока и сливок с московских асфальтов натекло в страну. И что самое невероятное, оплатили без проволочек, из того самого фонда. А белорусским сельхозпроизводителям якобы выделяются существенные дотации, ежегодно из государственного кармана от 300 до 500 млн. долларов США. И крестьяне при Лукашенко стали жить, как в сказке, там тоже мачеха, отправляя двух падчериц и родную дочь жать жито в поле, давала каждой падчерице на виду у всей деревни по яйцу на обед, а своей дочери демонстративно – ничего. Народ изумлялся щедрому диву, не зная, что дома каждой из них приказано отдать по половине родной дочери. Дотации Лукашенко, аккурат как в сказке, при вывозе сельхозпродукции в Россию, превращаются де-факто в дотации российским потребителям белорусских яиц, масла, мяса, сыра и т.д.

Потери по дороге

Народ опять не верит. Ну не мог президент, лично разъезжающий по России, накупить столько того, что есть дома, да еще при этом умудриться вообще потерять 30% экспортного российского рынка, это же 1,4 млрд. долларов США. А еще 1 млрд. долларов в результате этих поездок потерял в связи с тем, что вместо получаемой живой валюты за поставленный товар решили брать что дают, резко изменив структуру экспорта, и это кроме обычного бартера, который также зашкаливало. Чистой, живой валюты страна не досчиталась по результатам этих поездок на сумму 2,4 млрд. долларов. Ну откуда знать простому люду, сколько стоит избирательная кампания, и кто бы его там слушал и на него смотрел, если бы не такие щедрые милости?

Да что там простой народ. Прожженные и опытные российские чиновники, губернаторы и олигархи и те немеют от удивления, рассматривая нарисованную статистическую Беларусь, завидуя хозяйственной смекалке здешней власти. Например, выручка от реализации продукции (работ, услуг) за истекший год увеличилась в стране аж в 4,5 раза. Достичь таких результатов можно, имея лишь особый управленческий талант. Белорусские умельцы не сильно делятся секретами с соседями, это, так сказать, коммерческая тайна. А хранить и правда есть что: ведь 94,9% этого прироста получено за счет роста цен, или попросту говоря, режим, ничего не делая, вытащил денежки из карманов тружеников. И лишь 5,1% Лукашенко с командой заработали для страны реально. Поделиться такими чудесами все равно, что смертный приговор себе вынести.

Стоимость зрелищ

Тем, кто умеет организовывать в стране цирк, неслыханно везет, у меня лично есть повод завидовать им более других. А.Лукашенко отличившихся на этой ниве чуть ли не собственноручно из клеток выпускает, а особо одаренных даже во главе всенародного вече поставил. Пусть теперь, например, министр сельского хозяйства В. Попов всех научит, как так ловко можно выручку зарабатывать. Главное, народ опять особых претензий предъявить не может, А.Лукашенко честно, не скрывая, в своих хобби признается, и народ к своим увлечениям приучает. Всякие увеселительные базары, елки, где самые бедные дети могут один раз в год увидеть дорогого президента в окружении самых богатых его друзей, обучение любви по-русски, дворцы ледовые, дожинки, все это тоже немалого стоит. Но ведь не жалеет, развлекает народ, более 40% расходов госбюджета страны только официально идет на социально-культурные мероприятия, на развлекаловки, одним словом. И только 16% на все оставшееся народное хозяйство, т.е. на тех, кто зарабатывает. То, что за эти 16% хороший трактор, суперМАЗ, поражающий воображение конкурентными особенностями, не создашь, и вообще, какое народное хозяйство за эти деньги можно иметь, похоже проблема для страны сегодняшнего дня чисто риторическая.

Российский рубль

Последнюю экономическую причуду обсуждают вообще в основном вне кабинетных стен даже чиновники высокого ранга. А.Лукашенко решил, что страна откажется от своей национальной денежной единицы, господствовать в экономике будет только российский рубль. Печатный станок, который, по его признанию, из Нацбанка переместили к нему в подсобные помещения, похоже, ему так надоел, что он навсегда передает его в Москву. Республика Беларусь добровольно отказывается от одного из самых действенных экономических инструментов – эмиссии денег. С Москвой договорились, что станок отдадут в 2005 году, а деньги в размере 200 млн. долларов дадут уже сегодня, т.е. задолго до сдачи суверенных священных символов.

Есть ли сегодня в стране профессионалы, которые смогли бы убедить А.Лукашенко в том, что введение российского рубля на территории республики в качестве национальной денежной единицы и отказ от эмиссионной функции наносят огромный экономический ущерб стране, лишают страну части экономического суверенитета и дают настолько призрачные и не оформленные еще договорными обязательствами преимущества, что их и обсуждать не стоит. Эти меры навсегда лишают белорусский народ возможности иметь защиту от непомерного роста цен, страна потеряет инструмент управления инфляционными процессами. Утрачиваются инструменты влияния на темпы экономического роста различных отраслей народного хозяйства за счет планируемого бюджетного дефицита. Резко снизится возможность регулировать зарплату и вообще все социальные выплаты. Сегодня республика путем регулирования валютного курса имеет возможность поддерживать отечественных производителей импортозаменяющих товаров, эта функция также утрачивается. Значительные потери понесет бюджет страны, потеряв эмиссионный, инфляционный доход. А это огромнейшие деньги: например, за 8 месяцев текущего года в чистом виде (за минусом платы по депозитам, вкладам и т.д.) эта сумма составляет 179,6 млрд. руб. Понятно, что Россия, имея печатный станок в своих руках, всучит стране в первую очередь товары и лишь потом деньги. Если Лукашенко только в гости в Россию съездил и лишился миллиарда долларов, то совершенно естественно, что неденежная форма расчетов будет преобладать, т. е. в страну станет меньше поступать валюты в чистом виде. Это в свою очередь приведет к технической, технологической отсталости, так как на сверхвысокие технологии нет денег ни у одних, ни у других, а вот российские посредственные аналоги республику заполонят наверняка. Внешнеполитические и внутриполитические проблемы России в большей или меньшей степени, но непременно, будут увеличивать и сегодня существующую зависимость республики, т.е. возрастет степень зиска и неопределенности.

Очень большие проблемы, вплоть до шоковых потрясений, в первую очередь, возникнут у предпринимателей, коммерсантов, особенно у тех, кто работает на рынках и стадионах с дешевыми импортными товарами. Импорт из России, в том числе и завезенный ею из третьих стран, хлынет массовыми потоками, поскольку переход на российские рубли снижает затратные, непредсказуемые конвертационные операции с белорусскими «зайцами». За счет скидок на оптовых крупных партиях при закупке импортируемого товара российские предприниматели будут иметь ценовые преимущества. Рост дешевых товаров народного потребления автоматически вытеснит более качественные европейские обувь, одежду, косметику и т. д. Мощные финансо-промышленные группировки, не имея никаких ограничений со стороны правительства республики, получат контроль над наиболее доходными объектами экономики. Положение в стране в целом может спасать только наращивание экспорта в Россию, причем выше тех объемов, что есть сегодня, иначе возникнет недостаток оборотных средств в отраслях производства, и Беларусь станет на колени перед Москвой, как и дотационные регионы России, т.е. станет попрошайничать — просить денег, кредитов. И вряд ли братская любовь в данном случае даст стране какие-то преимущества. Путин обязан по Конституции любить и татарский, и башкирский, и чеченский народ, а там дела похуже белорусских.

В случае наличия отрицательного торгового сальдо с Россией переход на российские рубли приведет к элементарной нехватке денежной массы или, говоря профессиональным языком, к демонетизации. А это явление – огромная угроза для отечественной банковской системы, тогда деньги преимущественно потекут в банки Москвы. Кроме того, понятно, что Россия усилит протекционистскую политику, а это может привести к потере преимуществ, которые страна имеет как транзитный плацдарм.

Во всех этих политических коллизиях население страны запуталось уже так, что попросту мало кто адекватно их воспринимает. Многих радует, что Россия выделяет стабилизационный кредит в 200 млн. долларов США. Это, мол, поможет твердо зафиксировать курс, твердит официальная власть. Эти деньги отдадут на зарплату бюджетникам. Глава государства им обещал увеличить зарплату на 40%, а потом и вовсе всем платить по 100 долларов в месяц. Но если за счет этих денег произвести такие выплаты, то наши потомки окажутся в вечных должниках, будут десятки лет отрабатывать долги, утверждают другие.

Он не виноват?

В данной ситуации лично я разделяю мнение подавляющего большинства населения страны о том, что первый президент республики, человек, которому искренне поверило большинство, не может по определению платить такой черной неблагодарностью своему народу за доверие. Не может лидер нации вводить чужую валюту, нанося огромный материальный ущерб стране, теряя часть экономического суверенитета и ничего не получая взамен для страны даже в далекой перспективе, не может так бессовестно обирать свой народ, бесконечно поднимая цены. Разве смог бы Лукашенко и его представители продавать билеты на самолеты, где отдельные марки изношены на 70%, на междугородние автобусы, где, как в Гомельской области, износ таков, что 50% нужно просто отправить на свалку, это ведь билеты не на транспорт, а на кладбище. Но тысячи людей ежедневно вынуждены рисковать своей жизнью из-за бездарности власти. Я убеждена, что не он заставил матерей украсть ведро картофеля или зерна, еду для своих детей, и именно поэтому сегодня каждая пятая женщина в республике является преступником. Не он виновен в том, что несовершеннолетние дети, глядя, как его внучка уплетает сникерсы, не имея возможности их купить, попросту стащили их со сверкающих витрин. Лично я верю, что он мучается бессонницей, зная, что в результате этих краж каждый девятый ребенок в стране преступник, причем несовершеннолетний преступник. Как можно уснуть, зная, что более шести тысяч учащихся школ, ПТУ уже имеют судимость. Разве мог бы А.Лукашенко, так нежно улыбавшийся женщинам страны, когда они отдавали ему самое дорогое, что у них было, это значит, свой голос на выборах, покидать их и их детей за решетки и не понимать, что на смену его правлению придут эти дети, получившие воспитание в тюремных камерах и казематах.

Не он управляет

Хочу ответственно заявить, не мог творить все эти деяния против народа Александр Григорьевич хотя бы потому, что не он управляет страной. Он не смог взять власть в свои руки ни тогда, в далеком 94-ом выборном году, ни теперь, спустя шесть лет. Не смог по разным причинам.

Лукашенко, идя к власти, не смог скорректироваться на существующие реалии и, в частности, на то, что власть уже давно стала товаром. Сила власти, мощь власти определяются в современном мире не количеством солдат и оружия, не армейскими подразделениями, а мощью денежных потоков. Президентские кресла продаются и покупаются, они имеют цену на рынке власти и являются лишь частью власти, частью огромной государственной машины, кресло в ней и есть кресло, не больше и не меньше. Предвыборный штаб знает, сколько и на каких условиях вкладывалось денег владельцами капитала в избирательную кампанию. Де-факто деньги всегда вкладываются в претендентов лишь морально, а материально на них покупается часть власти для себя – министерские посты, льготы различного рода, руководящие посты в коммерческих прибыльных нишах, на границе, в правоохранительной системе и т. д. Идет выгодное вложение капитала, просчитанное до мелочей. Естественно, что заинтересованные знают, сколько стоит каждая запчасть в цельной государственной машине, и шесть лет правления Лукашенко показывают очевидность того, что действующему президенту изначально позволили лишь две вещи — сидеть в кресле и говорить. Говорить чем больше, тем лучше, где угодно и что угодно. А под эту говорильню грохочут составы беcналоговых грузов через границу, благосостояние страны перетекает в карманы заинтересованных, сдается суверенитет страны, производится оперативная выгодная рокировка кадров и многое другое. Чтобы не скучно было, позволено развлекаться. Отсюда базары, хоккеи, дожинки и многое другое. За девять месяцев этого года на социально-культурные мероприятия из бюджета страны расходовано 746,1 млрд. рублей. Госаппарату или своей команде Лукашенко позволил истратить на себя 56,5 млрд. рублей, а вот на промышленность, энергетику, стройкомплекс, вместе взятые, выделено только 22,3 млрд. рублей. Одним словом, правящая власть весело живет.

Власть в руки олигархического транснационального капитала переходила постепенно, начиная с 1992 года, и окончательно закрепилась за ним в год выборов — в 1994 году. У первого президента страны была возможность изменить положение, но возникшая зависимость от капитала, тактические и стратегические ошибки, допущенные с первого дня пребывания у власти, главная из которых – опора на силовые структуры при незнании того, кому они присягали сердцем, чьи они, кто их хозяин и кому они служат, не позволили изменить создавшуюся ситуацию действующему руководителю страны и уже не позволят никогда, что впрочем его не особо печалит.

Вот те, кто купил эту власть, воистину и управляют, к сожа-

Фота Ул. ШЛАПАКА

лению, страной. В уже действующую систему управления были вкраплены ближайшие соратники президента, не имеющие ни управленческого опыта, ни средств, но имеющих доступ к телу. Круг власти лишь пополнился одним звеном, вначале слегка потеряв доходы на эти вкрапления и покупку их лояльности, но очень быстро восстановив все сторицей.

Не надо волноваться и делить сто миллионов долларов технической помощи России на десять миллионов полуголодных, гадая, когда добавят, чтобы, как обещал президент, всем было по сотне долларов в месяц. Эти деньги они дали сами себе, и они тут же вернутся в руки своих истинных хозяев. Под эти деньги республике уже поставлено только за первое полугодие текущего года из России товаров на 51,7% больше прошлогоднего, настолько вырос импорт из этого региона, при этом сами они купили у беларусов намного меньше, отрицательное сальдо баланса выросло за полугодие в 4,8 раза против прошлогоднего. Только им выгодно ввести российский рубль, чтобы без задержек оплачивали сбагренное, зачастую никому ненужное, перерабатываемое дешевой белорусской силой и оседающее на складе.

За 9 месяцев объем продукции на складах удвоился и составил на начало октября 347,7 млрд. рублей против 135,7 млрд. рублей на начало 2000 г., или ,1% к среднемесячному объему производства. Запасы металлорежущих станков (в натуральном выражении) по отношению к их среднемесячному объему составляют 215%, кузнечно-прессовых машин — 358%, тракторов — 255% и т.д. Из-за того, что идет закупка сырья, а продукция лежит нереализованная, задолженность по платежам в бюджет и целевые фонды увеличилась в 12 раз.

Именно олигархам выгоднее всего была ситуация, когда с начала года официальный курс белорусского рубля по отношению к доллару девальвирован в 3,2 раза, и печатный станок для них работал, увеличив среднюю рублевую денежную массу за девять месяцев в 2,8 раза по сравнению с таким же периодом прошлого года. Деньги в основной своей массе перекочевали опять-таки к хозяевам. Эти действия означают не что иное, как выкачивание средств из карманов населения страны. И самым искренним свидетелем тому ВВП, в общенациональный пирог деньги не попали, его прирост составил лишь 5%, т.е. народное благосостояние приросло на традиционные 5%. Президентская добавка в виде 40% бюджетникам, если честно говорить, очень горькая. Деньги эти сначала отобрали у жителей всей страны, еще по итогам 9 месяцев, в том числе и у счастливчиков — бюджетников, причем намного больше. Если говорить образно, то с каждой отобранной десятки у всей страны вернули маленькой и то, только по 4 рубля. Забирали опять-таки традиционно, подняв цены на то, без чего и пару дней не проживешь. За девять месяцев по сравнению с аналогичным периодом прошлого года произошло 4-кратное увеличение цен на хлеб и хлебобулочные изделия, и почти на столько же дороже стало молоко и молочные продукты, здесь 3-кратное увеличение цен. Если сравнить сентябрьские цены с последним месяцем прошлого года, когда цены скакали резвее сайгаков, то расходы только на услуги ЖКХ у жителей страны выросли на 424,8%, а если сравнивать цены нынешнего сентября с сентябрем прошлогодним, то рост и вовсе на 581,4%. Вода подорожала на 487,7%, квартплата — на 402,9%. О свете в окошке, т.е. электроэнергии, вообще можно говорить только потушив свет, здесь рост цен запредельный — на 1.181,1%. Я привожу данные только о тех статьях расходов населения, где изьятое государством у всей страны явно выше номинальных денежных доходов населения по статистике. Вообще же рост цен огромный, и улучшения ожидать не стоит, так как вирус роста цен властью уже выращен, он уже сидит в оптовых ценах, особенно в комбикормовой и мукомольно-крупяной отрасли, там уже накопилось 427%. Завтра это перекочует в цены на хлеб, мясо, яйца, молоко и т. д.

Всегда прибавляется отнятое

Управление государством при Лукашенко осуществляется по принципу функционирования пресловутых пирамид. Нещадно эксплуатируя людей, им дают зарплату, которую в следующем месяце забирают через повышенные цены на социально-значимые товары. У людей остается не более 5% от заработанного и чувство определенного удовлетворения, что они не безработные. Эта практика и система высокой оплаты труда более политически активной части рабочих, управленцев, позволяет избегать критической массы недовольства, способного привести к смене режима. Например, в августе текущего года работающим на крупных промышленных предприятиях платили в среднем 80 – 90 тысяч рублей. Своим управленцам, и тем, кто управляет их капиталом, Лукашенко платил 70 - 113 тысяч. Частично деньги вышеотмеченным категориям на оплату в 2-3 раза большую, чем многим, отобрали, заплатив ниже минимума потребительского бюджета, у работников социального обеспечения (27,1 тысяч рублей), культуры (33,9 тысяч), образования (36,9 тысяч), здравоохранения и сельхозработников (45 тысяч). Их обижают потому, что эти люди не способны по определению устроить головомойку режиму, их профессия — учить страну выдержке и корректности, а крестьянам просто некогда поднять голову от непосильного труда. Власть это тоже хорошо знает, поэтому так бессовестно к ним и относится.

Цели кукловодов

Какие же истинные цели может преследовать правящий режим страны, которого не останавливают даже те огромные потери, которые несет белорусский народ в результате принятых решений по денежному блоку?

Я думаю, кукловоды вместе с режимом Лукашенко преследуют, как минимум, две глобальные цели. Первая – Лукашенко предложили новый план восхождения во власть. Отсюда перестановки в силовых структурах. Кукловоды в данном случае играют свою партию. Для олигархов Лукашенко является идеальной кандидатурой, свидетельством тому — их процветание на фоне нищеты всей нации.

Вторая прозаическая, но не менее существенная и тесно переплетающаяся с первой. Для продления власти нужны деньги. Уже разработаны, одобрены президентом и силовиками, согласованы с российской заинтересованной стороной и реально воплащаются в жизнь проекты, которые позволят пополнить собственные доходы участников на миллиарды долларов. Но для этого нужен российский рубль или любая другая конвертируемая валюта. Только один проект, по которому уже идет реализация и под который Нацбанк и Центр банковских технологий создали структуру в безналоговой зоне, по производству изделий из золота и обработке бриллиантов, большую часть из которых загрузят в хранилище Нацбанка в качестве золотовалютных резервов, дает столько прибыли, сколько захотят участники получить сами. Пока они захотели загрузить в Нацбанк, под предлогом создания золотовалютных резервов, ценностей на 500 млн. долларов США. Но поставщики третьесортных бриллиантов, а более качественных никто не даст, заработают огромные прибыли на опте, бриллиантовом хламе, не пользующемся спросом в мире, отсутствии пошлин, ускоренной оплате ценностей Нацбанком и т.д. Новая структура уже получила все лицензии, в том числе на производство и реализацию изделий из драгметаллов. Какие ювелирные изделия будет производить Нацбанк, управляя этой структурой, догадаться не сложно. Вот сколько золотых кулонов с портретами Батьки, главы Нацбанка, силовиков и прочих причастных к этому персон захочет повесить себе на шею белорусский народ, столько средств под видом стабилизации и будет Россией выделено стране, большая часть из которых потечет в личные карманы. Законодательство Республики Беларусь не позволяет защитить население страны от подобных сделок. Правоохранительным органам важно лишь одно: чтобы купленное лежало в сохранности в хранилищах, на прилавках, под прилавками или висело на шее народа. То, что в стране службы по определению качества бриллиантов находятся в зачаточном состоянии, а в Нацбанке их вообще нет, участников очень устраивает — пока разберутся, страна, похоже, погибнет под саркофагом из золота и бриллиантов. ■

Декабрь, 2000 г.

Этот материал поступил в редакцию по электронной почте.

ДАВЕДКА

Винникова Тамара Дмитриевна окончила Белорусский государственный институт народного хозяйства. Работала начальником управления Минской городской конторы Госбанка, начальником управления Белорусского республиканского банка «Жилсоцбанк СССР». Возглавляла акционерный коммерческий банк «Беларусь». Председатель правления Национального банка Республики Беларусь.

Арестована 14 января 1997 года. Находилась в заключении во внутренней тюрьме КГБ в Минске. По настоянию врачей и общественности выпущена под подписку о невыезде, жила в своей квартире под постоянной охраной. Покинула Минск 7 апреля 1999 года. Живет в дальнем зарубежье.

Становішча нашага ар'ергарда

Міхал ЗАЛЕСКІ

Чым далей, тым больш відавочным дзеля кожнага назіральніка робіцца другаснасць спробаў Вялікай Русі дагнаць у сваім паліт-эканамічным развіцці Русь Белую. Вось ізноў яны там целяпаюцца са сваёй савецкай сімволікай, з новай рэдакцыяй новай Канстытуцыі і да т.п. Прычым неяк няўпэўнена і нерашуча. Адстаюць ад нас мінімум на пяць гадоў.

А што ў іх у эканоміцы? Нічога дзіўнага. Тое ў нас было ў 1995 годзе. Малады прэзідэнт загадаў замацаваць тэндэнцыі ўстойлівага росту ва ўмовах скарачэння інфляцыі. Прырост ВНП можа быць пад шэсць адсоткаў пры плане 1,5%.

Вынікі года сведчаць, што вытворчасць тавараў і паслугаў расла, прыбыткі насельніцтва (у т.л. і рэальныя) павялічваліся, знешні гандаль быў паспяховы, бюджэт нармалёвы, фінансавы рынак — устойлівы.

Не апошнюю ролю адыгрываў у паляпшэнні становішча Банк Расіі на чале са старым і вельмі адукаваным старшынём. Інфляцыя скарачалася, выраб тавараў пашыраўся, валютны рынак стабілізаваўся. Выспела ўжо ў нетрах Банка і ідэя пра павелічэнне грашовай прапановы, што спаспрыяе станоўчай вытворчай дынаміцы, палепшыць фінансавае становішча прадпрыемстваў і выцісне з гаспадарчага ўжытку безграшовыя формы разлікаў. Ну і, натуральна, насельніцтва не пакрыўджанае.

На клопат партыі і ўрада яно адказвае ростам прадукцыйнасці працы і іншых інтэнсіўных фактараў развіцця. Нібыта схамянуліся старыя асноўныя фонды, імі сталі карыстацца з большым толкам. Прырост ВНП за першыя паўгода быў ужо большы за 7,5%, прычым у прамысловасці вытворчасць вырасла на 10,3%, паслугі транспарту — на 5,6%, абарот рознічнага гандлю — на 7,6%, падрадчыцкія работы ў будаўніцтве пашырыліся на 12%.

Невялікая, але розніца ёсць, мусім быць аб'ектыўнымі. У нас штуршок быў, так бы мовіць, пасіянарны, абавязаны сваім існаваннем толькі харызме аднаго чалавека. А Расія патрапіла ў капіталізм, як лісіца ў саладуху, і залежыць зараз ад раскладаў работы транснацыянальных карпарацыяў.

Патрэбна сёння сыравіна – расце расійскі экспарт, а з ім і астатняе ўсё. Патаннеў расійскі рубель, скараціўся попыт на імпарт, пайшлі расцігадавацца расійскія заводы.

Зноў жа насельніцтву далі грошай, яно стала купляць, нутраны попыт узрос. Тавараў і паслугаў грамадзяне прыдбалі на 8% болей, чым летась.

Падаткаў назбіралі нават болей, чым планавалі. З тых падаткаў падкінулі крыху дзяржаўным установам. Пазычаных грошай аддалі ў краіне і за мяжой больш, чым зноў пазычылі.

Праз тое скараціўся попыт дзяржавы на пазыкі. А як попыту не стала, то адсоткі па крэдытах скараціліся. Пагледзелі гаспадарнікі, што можна рублёвыя актывы не толькі ў фінансавай сферы круціць, але і ў вытворчасць укладаць.

Інвестыцыі аж узляцелі за першыя паўгода на 17,2% вышэй за леташні аналагічны паказчык. Тое-сёе перапала і ў актыўную частку асноўных фондаў, сталі больш купляць living рознага абсталявання. Мо і ў нас што возьмуць, то нам лепей будзе. Абы заплацілі.

Грошы ў расіянаў нібыта ёсць. Чысты экспарт падскочыў у два разы проці леташняга. Але нашыя архістратэгі павінны разумець, што грошы тыя дасталіся расійскім капіталістам. Іхная дзяржава займела адно з тых грошай – падаткі. Так што нам крэдытаў не надта падкінуць.

Плацёжны баланс ва ўсходняй частцы Саюза рэспублік свабодных сёлета файны. Валюта нават застаецца. Суседка аж пачала кабызіцца ў дачыненнях з заходнімі крэдыторамі. А чаму не, калі прырост валютных рэзерваў складзе больш за 6% да ВНП супроць аднаго ў 1999 годзе.

Палітычная шуміха вакол Крамля сцішылася, і сусветныя знаўцы эканомікі панізілі адзнакі крэдытовай рызыкі дзеля Расіі. Не апошняя прычына і тое, што з рублём стала працаваць больш расійскіх фінансістаў, чым з доларам.

Яшчэ крыху і за гарой будзе бачны райскі сад. Не выключана. Але мы ведаем, які небяспечны ўнутраны і знешні вораг абуджаецца пасля ўхілу сімволікі ў бок СССР і канстытуцыі ў бок прэзідэнта. Гэты вораг завецца расчараванне і апатыя нацыі, страта ёю волі да перамогі і прагі будучыні. Бо адкуль яны возьмуцца, калі вядуць у мінулае.

Усё добра ў гаспадарцы ў суседзяў. Добра. Калі адкінуць перагрэты Поўдзень і перастужаныя Поўнач і Усход. Калі забыцца пра хваробы і галечу. Пра тое, што маленькіх валацуг-беспрызорнікаў было меней нават пасля грамадзянскай вайны.

І хто ведае, што будзе з Расіяй праз пяць гадоў, калі яна і далей будзе ісці следам за намі. Нам гэта трэба? ■

Далгалёў пярэчыць Лукашэнку

Надзея СВЯТЛІЧНАЯ

Кіраўнік брэсцкай «вертыкалі» Васіль Далгалёў сустракаўся з наведаўшай Брэст дэлегацыяй бізнесоўцаў варшаўскай фірмы *Fiat Polska SP .Z.O.O.* і *BRE BANK SA*.

Ведаючы, што *Fiat Polska SP* – фірма шматгаліновая і заможная, бо забяспечвае 17% нацыянальнага экспарту Польшчы, палякам прапаноўваецца далучыцца да рэканструкцыі Бярозаўскай ДРЭС. Смелы крок, бо нядаўна А.Лукашэнка знарок злётаў у Белаазёрск, каб уласна вызначыцца, якую цану трэба заламаць перад расійскім алігархам А.Чубайсам. Той, як гаворыцца, спіць і марыць, каб станцыя, што пасаджаная на трубу расійскага газу, стала ягонай уласнасцю за беларускую запазычанасць па энерганосьбітах. РАО ЕЭС заяўляе, што ў гэтым выпадку не паскнарнічае ў справе рэканструкцыі, якая ператворыць мясцовую электраэнергію ў самую танную ў Еўропе.

Гэта не адзіны выпадак, калі В.Далгалёў ідзе ўпоперак А.Лукашэнку. На згаданым прыёме палякаў можна было пачуць, што Брэстчына адмаўляецца ад стратэгічнага супрацоўніцтва з нямецкім вытворцам збожжаўборачных камбайнаў *Klaas, Keis, Daminatar* на карысць прадукцыі *NEW Holland Bizon*.

У прысутнасці прэзідэнта *NEW Holland Bizon* Януша Майхшака В.Далгалёў гаварыў пра ўрадавыя гарантыі, як справу вырашаную, хоць і не забыў сказаць, што за дзень да гэтага Лукашэнка асабіста папярэдзіў яго не памыліцца ў выбары, маўляў, не дай Бог камбайны будуць каштаваць задарага! ■

Беларусам прапануюць гуляць у «Ваша лато»

Кірэй МАНУЙЛА

Каля тыдня ў Мінску і Мінскай вобласці прадаюцца білеты латарэі «Навагодняя». Гэта першы выпуск сталай (да 2005 года) грашова-рэчавай латарэі, замоўленай Рэспубліканскаму унітарнаму прадпрыемству «Беларускія латарэі» Мінаблвыканкамам.

Намеснік дырэктара гэтага прадпрыемства Уладзімір Булахаў паведаміў, што ўсяго ў межах яе першага, «навагодняга», выпуску будзе распаўсюджана 150 тысячаў білетаў па 1.500 рублёў. Кошт нятанны, таму, як кажуць распаўсюджвальнікі, звычайна людзі «бяруць па адным білеце». Розыгрыш прызоў адбудзецца 11 лютага 2001 года. Гэта будуць кватэры ў Мінску, машыны, прадметы побыту беларускай вытворчасці, а таксама грашовыя выйгрышы да 5 мільёнаў рублёў.

У.Булахаў кажа, што дакладная колькасць і вартасць прызоў яшчэ невядомая: усё залежыць ад таго, як будуць прадавацца латарэйныя білеты (па завядзёнцы на прызы пойдзе 50% ад сумы рэалізаваных білетаў). У любым выпадку, напрыклад, аўтамабілі збіраюцца купляць тыя, што патанней – «Волгі» альбо хутчэй за ўсё «Жыгулі».

Разам з тым намеснік дырэктара «Беларускіх латарэяў» запэўнівае, што астатнія атрыманыя ад продажу білетаў грошы пасля сплаты падаткаў і вылічэння пэўнай сумы на пакрыццё выдаткаў на саму арганізацыю латарэі пойдуць на дабрачыннасць.

На празе народа за адну хвіліну пабагацець дзяржава зарабляла заўжды. «Беларускія латарэі» працуюць з траўня 1998 года, заняўшы нішу, якая тады вызвалілася пасля банкруцтва «Белспартлато». Больш ліцэнзіі на латарэйную дзейнасць не мае ў Беларусі ніхто.

Самы вялікі латарэйны праект гульнёвае прадпрыемства мае намеры зладзіць напачатку наступнага года. Гэта будзе аналаг «Рускага лато», што ідзе на канале РТР. Мяркуецца, што беларуская латарэя пад назвай «Ваша лато» будзе праводзіцца штотыдня, а ейныя розыгрышы стануць трансляваццa ў наўпроставым эфіры БТ. Кожны месяц плануецца прадаваць каля 100 тысячаў білетаў «Вашага лато» коштам 500 рублёў. ■

Забойствы і катаванні – жах Чачні

Расійская імперыя пачала заваяванне Чачні ў 18 стагоддзі – карэннае насельніцтва зганялася з урадлівых земляў, высялялася ў Турцыю, аулы знішчаліся. На працягу амаль 80 гадоў (з 1780 па 1859 год) чачэнцы вялі ўзброеную барацьбу супраць каланізатараў. І на сённяшні дзень Чачня гвалтам утрымліваецца ў складзе Расійскай Федэрацыі, кожны дзень там гінуць мірныя жыхары. Пра злачынствы, якія здзяйсняюцца ў Чачні, распавёў Усам Байсаеў – супрацоўнік расійскага Праваабарончага цэнтра «Мемарыял».

Усам Байсаеў прымаў удзел у сустрэчы прадстаўнікоў Няўрадавых арганізацыяў Усходняй і Цэнтральнай Еўропы (Варшава, 15-18 лістапада). Агульная мэта варшаўскай сустрэчы – выпрацоўка рэкамендацыяў да Сусветнай канферэнцыі па барацьбе супраць расізму, расавай дыскрымінацыі, ксенафобіі і звязанай з імі нецярпімасцю. Пасля выступлення Байсаева была прынятая спецыяльная рэзалюцыя па Чачні.

Усам Байсаеў: «Праваабарончы цэнтр «Мемарыял» у самы разгар канфлікту (сакавік 2000 г.) стварыў філіял у Назрані (Інгушэція) спецыяльна для адсочвання інфармацыі пра парушэнне правоў чалавека, якія штодзённа і штохвілінна адбываюцца ў Чачні. У жніўні мы пачалі новы праект, які назвалі «Хроніка злачынстваў». Мы фіксуем злачынствы, здзейсненыя як вайскоўцамі федэральных сілаў, так і чачэнскімі апалчэнцамі.

Чачня – гэта 90 кіламетраў ад мяжы Інгушэціі да Дагестана, кіламетраў 140 ад межаў Стаўрапольскага краю і Грузіі. На гэтай маленькай тэрыторыі пражывае каля 400 тысяч насельніцтва. У 1991 годзе ўрачыста адзначалі нараджэнне мільённага чачэнца. Цяпер нас значна меней. Па прызнанні начальніка Генштаба расійскай арміі Анатоля Квашніна, толькі армейская групіроўка, якая ваюе ў Чачні, налічвае 200 тысяч. Ёсць войскі міністэрства ўнутраных справаў, ёсць падраздзяленні МУС. Толькі памежныя вайскі налічваюць на тэрыторыі Чачні да 40 тысяч. Такім чынам, лічбы федэральных вайскоўцаў у Чачні супастаўляльныя з колькасцю ўсяго насельніцтва. Што ж адбываецца на тэрыторыі Чачні?

Забойствы

Людзі гінуць не ў выніку баявых дзеянняў. Гэта адбываецца так: спачатку затрыманне на блокпастах, а пасля чалавека знаходзяць мёртвым. Тыя фотаздымкі, якія вы бачылі (скальпаваны труп, бацька апазнае парэшткі сваіх сыноў), зробленыя на раскапаным пахаванні 13 верасня 2000 г. Скальпаваны труп – гэта Ісаеў, 1966 года нараджэння. Ён быў паранены пры бамбардзіроўцы сяла Асламбек-Шэрыпава 18 лютага 2000 г. У той дзень загінулі 62 чалавекі з гэтага сяла. Пры дапамозе расійскіх ваенных параненага Ісаева вывезлі ў Старыя Атагі, дзе яго лячыў доктар Андарбек Бакаеў, а побач увесь час знаходзілася сястра Марытана. 7 верасня, падчас так званай зачысткі, ваеннаслужачыя 245-га палка выцягнулі яго з палаты і вывезлі ў невядомым накірунку. Доктар, персанал бальніцы і сястра спрабавалі перашкодзіць ім, але нічога не атрымалася. 13 верас-

ня трактарыст у лесапаласе заўважыў закіданую галлём яму. Калі яе раскапалі, знайшлі труп Ісаева з пераламанымі пальцамі рук, колатымі ранамі грудзей, апёкамі. У яго быў зняты скальп. У той жа дзень людзі запрасілі каменданта, пракуратуру расійскую і прачасалі лесапаласу. У 400 метрах ад месца пахавання Ісаева заўважылі ўпадзіну ў зямлі, наверсе якой ляжала красоўка. Так былі знойдзеныя парэшткі трох чалавек. Было вядома, што ў сяле сем'і Кунтаевых, Абдурзакавых і Сапдаевых шукаюць сваіх сыноў, якія зніклі без звестак 20 снежня 1999 г. Той чалавек на здымку, які выцягвае з магілы спарахнелую нагу, — гэта бацька Кунтаева Імрана. Па пярсцёнку і рэштках адзення ён апазнаў сына. Людзі, якіх знайшлі ў магіле на лесапаласе, былі затрыманыя ваеннаслужачымі 138-й брыгады. У дзень калі праводзілі раскопкі (13 верасня) на паўночным ускрайку сяла была знойдзеная машына, а каля яе два свежыя трупы – маладыя хлопцы, якія таксама былі апазнаныя...

Побач з кожным населеным пунктам у Чачні, паўсюль, ва ўсіх раёнах, якія нам удаецца даследаваць, ёсць падобныя пахаванні. У маім родным сяле 8 жніўня 2000 г. былі затрыманы Балахдзі Мамаеў і Аслан Ахмадаў. Іх пахаванні былі знойдзеныя побач з сялом. Абодва адзіныя сыны ў сям'і, у Мамаева маці – Ніна Яўгенаўна, руская. Яны былі затрыманыя 13-й брыгадай СОБРа.

Забіваюць і жанчын. 11 студзеня 2000 г. Амірава разам з дзвюма іншымі жанчынамі паехала агледзець сваю кватэру ў Грозны. Яна была цяжарная. Праз некалькі месяцаў яе труп быў знойдзены ў падвале аднаго з дамоў. Труп ляжаў тварам ўніз, калі яго падымалі, з разрэзанага жывата выпала мёртвае дзіця.

Людзі гінуць падчас зачыстак, пасля затрыманняў на блокпастах, падчас артабстрэлаў, ад стрэлаў снайпераў. Снайперам быў застрэлены трактарыст Джымалдзінаў, калі выехаў узараць поле...Стралялі з тэрыторыі 245-га палка. Пастухі баяцца адходзіць далёка ад сяла. У нас у рэспубліцы ўлада вайскоўцаў – акупацыя.

Несанкцыяваныя абстрэлы

У Чачні праводзяць несанкцыяваныя і неабгрунтаваныя абстрэлы населеных пунктаў. Часам складаецца ўражанне, што няма ніякага сэнсу ў гэтых абстрэлах: навошта страляць па грамадзянскіх аб'ектах? Тлумачыцца ўсё проста: вайскоўцам павінны выплачваць «баявыя», таму яны інсцэнуюць вайсковыя дзеянні.

15 кастрычніка ў 16.00 у Грозным была падвергнутая абстрэлу з верталёта дарога, якая вядзе ў бок Шатоя, і прылеглыя да яе кварталы Кастрычніцкага раёна. Ёсць загінуўшыя і параненыя. У прыватнасці, загінула Зарэма Бузуева, інвалід, 45 гадоў. Гэта легендарная жанчына, адзіная, хто выжыў падчас трагедыі, якая адбылася 12 гадоў таму, калі ў Шатойскай цясніне з вышыні ў паўкіламетра ў раку зваліўся аўтобус. Тады яна выжыла, а загінула на вуліцы Аляксеева, 6. Што ў той дзень адбылося? Там для аднаго з расійскіх каналаў тэлебачання праводзіліся здымкі – імітацыя боя з чачэнскімі баевікамі: рабілі выгляд, што страляюць, абстрэльвалі бліжэйшыя дамы... У выніку забілі жанчыну. І гэты сюжэт быў паказаны па тэлебачанні. Разумееце?

Зачысткі

Перакрываюцца ўсе дарогі, над сялом лятаюць верталёты, вельмі часта па ўскраінах сяла наносяцца артылерыйскія ўдары, руйнуюцца дамы. Пасля пачынаецца так званая «аперацыя па праверцы пашпартнага рэжыму». У сяло ў суправаджэнні бронетэхнікі ўваходзяць вайскоўцы, нагой выбіваюць дзверы... Хаця, калі дом зачынены, жанчыны звычайна аддаюць ключы, але яны ўсё роўна выбіваюць дзверы нагой. Цалкам абшукваюць дом, правяраюць пашпарты. Але пашпарт, як правіла, вялікага значэння не мае. Так, пры апошніх зачыстках у пасёлку Чарнарэчча (прыгарад Грознага) яны проста выкідалі пашпарты. Каля 200 чалавек маладых хлопцаў было арыштавана. Іх адвезлі да бліжэйшай бензазаправачнай станцыі. Там ёсць вялікія ёмкасці, у якіх раней было паліва. Цяпер, калі ідзе вайна, там няма бензіну. Але ёмкасць усё роўна захоўвае пахі параў бензіну. Хлопцаў пасадзілі ў кантэйнеры і трымалі там два дні. Большасць з іх, за выключэннем 40 чалавек (вывезеных у ямы ў сяле Хангічу), былі выкупленыя ў вайскоўцаў сваякамі за вялікія грошы. Але перад тым, як аддаць сваякам, іх яшчэ моцна білі і катавалі токам. Наогул цяпер катаванні токам набылі вялікае распаўсюджанне ў Чачні – б'юць і катуюць токам. Адно з катаванняў токам называецца «званок Масхадаву» – да мочкі вуха падключаецца дрот».

Па матэрыялах ПЦ «Вясна» падрыхтавала Паліна СЦЕПАНЕНКА

ЭНЕРГЕТЫКА

ЧАЭС зачыняецца, Смаленская і Ігналінская – не

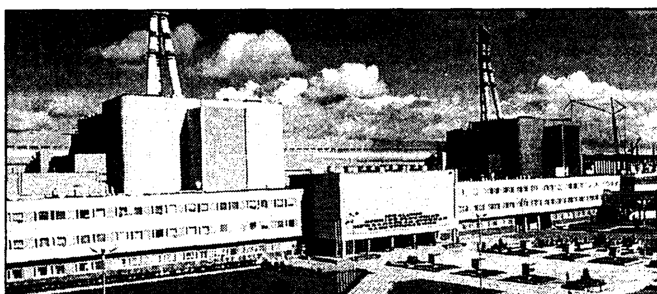
Кірыла ПАЗЬНЯК

15 снежня ў 12.00 павінна зачыніцца трагедыйная Чарнобыльская атамная электрастанцыя, дакладней, адзіны працуючы 3-ці рэактар. Украіне гэта абыдзецца новымі праблемамі – цяпер ужо наступстваў закрыцця ЧАЭС. Наогул поўны дэмантаж чарнобыльскай «атамкі» расцягнецца на больш як 10 гадоў і забярэ пад $5 млрд.

Як і ў выпадку з адмовай ад ядзернай зброі, украінцы выводзяць ЧАЭС з эксплуатацыі незадарма. Аргумент вымогаў дапамогі ад сусветнай супольнасці ў тым, што энергетычная сістэма Украіны пасля 15 снежня апынецца ў крызісе. Значыць, неабходныя замяняльныя магутнасці. Гэта будзе будаўніцтва блокаў на Роўненскай і Хмяльніцкай АЭС. Агульны кашторыс праекта ацэньваецца ў $1,480 млрд., адкуль на ўрад Украіны прыпадае $50 млн., астатняе даюць Еўрапейскі банк рэканструкцыі і развіцця, «Еўраатам» і іншыя зацікаўленыя структуры. Украінскія камуністы супраць. Іхні лідэр Пётр Сіманенка назваў ініцыятыву украінскіх уладаў «чыста палітычнай, на шкоду нацыянальным інтарэсам». На яго думку, рэсурс ЧАЭС роўны яшчэ 12 гадам, а ўзвядзенне блокаў з кампенсуючымі магутнасцямі на Роўненскай і Хмяльніцкай АЭС чакаецца толькі ў 2002 і 2004 гадах. Разам з тым камуністы крытыкуюць высунутую Еўрапейскім банкам рэканструкцыі і развіцця ўмову крэдытавання – паскоранае рэфармаванне украінскай эканомікі, і ў прыватнасці, прыватызацыя энергетычнага комплекса. Партыя зялёных Украіны разам з аднадумцамі з іншых краінаў выступаюць за ўзвядзенне цеплавых электрастанцыяў. Экалагічныя арганізацыі гавораць пра «выкід радыяактыўнага крэдыту» і настойваюць замест будаўніцтва новых рэактараў пад Роўна і Хмяльніцкім на развіцці энергаашчадных тэхналогій. На што ў Еўрапейскім банку рэканструкцыі і развіцця адпрэчылі, што на цяперашніх украінскіх цеплаэлектрастанцыях губляецца да 30% энергіі паліва, а іх мадэрнізацыя будзе каштаваць задорага — каля $15 млрд.

Яшчэ адна праблема закрыцця ЧАЭС – сацыяльныя наступствы. Так, у 2001 годзе будзе звольненая палова штата АЭС (амаль 3 тысячы чалавек), астатніх пакінуць яшчэ на некалькі гадоў працаваць над праграмай «Укрыцце», узвядзеннем саркафага над разбураным 4-ым чарнобыльскім рэактарам, а таксама ўтылізацыяй і перапрацоўкай тонаў шкодных ядзерных рэчываў. У выніку ў горадзе Славуціч, пабудаваным у свой час адмыслова дзеля абслугоўвання ЧАЭС, беспрацоўе сягне 21%. Толькі на сацыяльную абарону звольненых энергетыкаў станцыі давядзецца траціць штогод па $100 млн. Разам з тым Украіна можа згубіць многіх высокакваліфікаваных спецыялістаў.

А ў беларускім Камчарнобылі свае трывогі. Тут маюць некаторую апаску, што ў свеце пасля спынення ЧАЭС палічаць, што чарнобыльская праблема амаль вырашаная, і дапамога па гэтай лініі ў Беларусь можа неапраўдана скарацціца. Наогул жа нам застаецца цяпер спадзявацца, каб услед за ЧАЭС пазачыняліся іншыя набудаваныя па перыметры краіны атамныя станцыі, дзе стаяць тыя самыя чарнобыльскага кшталту рэактары – Смаленская і Ігналінская АЭС. Дарэчы, літоўцы ў 2005 годзе збіраюцца спыніць тут адзін з двух рэактараў.

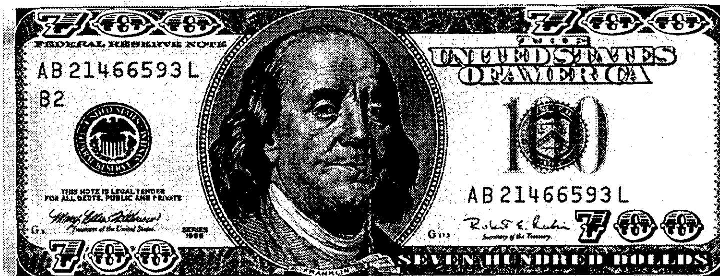
Ігналінская ГЭС

700 доляраў і руканне Лукашэнкі

Уяўляе сабой сёння дзяржаўная прэмія па літаратуры

Мар'ян КАРЫМОНТ

Зусім нядоўга засталося чакаць, калі Камітэт па дзяржаўных прэміях назаве сёлетніх лаўрэатаў у шэрагу розных галінаў дзейнасці. Звычайна тое адбывацца пад Новы год. Беларуская дзяржпрэмія па літаратуры – гэта, зразумела, не нобелеўскае лаўрэацтва, але тым не менш тут свае, нават у нечым скандальнае, закулiссе.

Вылучаць таго ці іншага пісьменніка кандыдатам на прэмію па літаратуры можа як Саюз пісьменнікаў, гэтак і калектыў любой бібліятэкі. Усё роўна канчатковае рашэнне прымае спецыяльны Падкамітэт па дзяржаўных прэміях у галіне літаратуры, мастацтва і архітэктуры. Гэта мінулымі гадамі існавала такая завядзёнка, што звычайна камітэцкае рашэнне паўтарала рэкамендацыі па пэўных персаналіях ад Саюза пісьменнікаў, але сёлетняя сітуацыя паказвае, што з ім проста, на жаль, перасталі лічыцца. Паступова з Падкамітэта па дзяржаўных прэміях былі прыбраныя рэдактары літаратурна-мастацкіх выданняў. Наогул з паўсотні чальцоў там усяго толькі пяцёра літаратараў. А вось чыноўнікаў, паводле адмысловага ўказа Аляксандра Лукашэнкі, мусіць быць багата: міністр культуры, старшыня Белтэлерадыёкампаніі, старшыня Саюза журналістаў, намеснік міністра архітэктуры і будаўніцтва, старшыня Дзяржкамдруку, начальнік галоўнага ўпраўлення грамадска-палітычнай інфармацыі адміністрацыі прэзідэнта, ёсць нават намеснік старшыні Гродзенскага аблвыканкама.

З паўдзесятка чалавек, якіх вылучыла сёлета на прэмію Рада Саюза пісьменнікаў, у рэальнага прэтэндэнта на прэмію ў Падкамітэце разглядаецца за раз толькі адно імя – Міколы Кусянкова (за дылогію «Явар з калінаю» і «Арляк і зязюля»). Таксама называюцца прозвішчы кандыдатаў уганараваща не ад Саюза — гэта Змітрок Марозаў (за паэтычны зборнік «Гронкі зорных сукветтяў»), Алесь Савіцкі (за кнігу для дзяцей «Прыгоды Муркі») і Уладзімір Скарынкін (за мастацкі пераклад «Боскай камедыі» Дантэ), якая вось-вось мусіць выйсці ў «замежнай» серыі «Беларускага кнігазбору»).

Увесь скандальны рэзананс вакол дзяржаўнай літаратурнай прэміі 2000 года ўзнік пасля таго, як прозвішча вылучанай Радай Саюза пісьменнікаў паэткі Ніны Мацяш не апынулася сярод патэнцыйных кандыдатаў на прэмію нават у папярэднім спісе Падкамітэта па літаратурных прэміях. На ліст кіраўніцтва Саюза вярнуць Мацяш у гэты шэраг адтуль адказваюць маўчаннем. Не кажа сябра Рады Саюза пісьменнікаў Генадзь Бураўкін, працягваюць «адмахвацца, як ад мух».

Пісьменнікі, з кім давялося пагаварыць на гэты конт, кажуць, што сваю пазіцыю ў Камітэце па дзяржаўных прэміях тлумачаць тым, што кніжка Ніны Мацяш «Палёт над жытам», з якой мусіць намінавацца паэтка, не вартая прэміі, бо выйшла малымі аб'ёмам і накладам. Недарэчны і смешны аргумент, хоць бы таму, што апошнім часам гэта звычайныя прыкметы кніжак большасці беларускіх пісьменнікаў. Не быў улічаны і маральны фактар: Саюз пісьменнікаў спыніўся на кандыдатуры Ніны Мацяш не проста як на неблагой паэтцы. Разам з тым ейная творчасць ёсць праявай жыццёвай загартаванасці і мужнасці: жанчына паралізаваная.

У якасці адной з самых верагодных версіяў, чаму Мацяш вырашылі «зарэзаць», у пісьменніцкіх колах называюць тую, што гэтак чыноўнікі страхаваліся ад мажлівага ганебнага скандалу. Справа ў тым, што хадзілі чуткі, што паэтка збіраецца публічна адмовіцца ад прэміі, дадзенай існуючым рэжымам (дарэчы, дзяржпрэміі традыцыйна ўручае сам Аляксандр Лукашэнка). Не дапусціць падобнага канфузу – заўсёдная турбота Камітэта па дзяржаўных прэміях. Кажуць, што ў 1998 годзе з-за такіх перастраховачных падыходаў прэмію па прозе не далі пісьменніцы Валянціне Коўтун з ейным раманам пра Цётку. У выніку тады атрымалася аж 2 прэміі па паэзіі – Міколу Мятліцкаму і Уладзіміру Някляеву.

Дзяржаўныя прэміі па літаратуры ў Беларусі даюцца з сярэдзіны 60-ых гадоў (першым уганараваным стаў М.Танк). Ёсць прэмія імя Янкі Купалы за творы паэзіі і драматургіі, імя Якуба Коласа – за творы прозы і работы ў галіне літаратуразнаўства і крытыкі, прэмія за творы для дзяцей і юнацтва.

Прысуджаюцца прэміі раз на два гады па цотных і роўныя, як і іншыя галіновыя дзяржаўныя прэміі, 200 мінімальным заробкам. Зараз гэта 720 тысячаў рублёў, ці 700 доляраў. За савецкім часам было ў некалькі разоў болей – 2.500 рублёў, больш за палову ад кошту машыны. Што прымушае пісьменнікаў даваць згоду на вылучэнне, а тым больш браць лаўрэацкі дыплом і 7 сотняў «баксаў» з рук таго, хто неаднойчы абражаў мову, якой яны пішуць, і адабраў іхні Дом літаратара? Ад улады, якой беларуская літаратура абыякавая да пазногцяў? Грошы не шалёныя, гонару ад такой прэміі не багата (з сярэдзіны 90-ых гадоў, наадварот, маральныя страты), друкаваць пасля яе болей не стануць. На думку некаторых літаратараў, увачавідкі адбылася «дэвальвацыя гэтай прэміі, а людзі, ад якіх залежыць яе прысуджэнне, кіруюцца спецыфічнымі крытэрыямі» (узгадаем хоць бы камітэцкі аргумент супраць кніжкі Ніны Мацяш). Міжволі прыпамінаецца ганарар Ганкураўскай прэміі: усяго 1 сімвалічны франк, аднак то і пашана, і кнігі ў буйнейшых французскіх выдавецтвах.

Трэба думаць, ахвочых да дзяржаўнае прэміі прываблівае тое, што яе ўладальнік зможа прэтэндаваць, напрыклад, на пенсію «за асаблівыя заслугі». А гэта ў сваю чаргу ўсемажлівыя льготы пачынаючы ад бясплатнага праезду. Яшчэ цікава, ці захаваліся зараз выгады, якія мелі тыя, хто быў уганараваны дзяржаўнай прэміяй за савецкім часам: у прыватнасці, пазачарговае і бясплатнае лячэнне ў клініках для дзяржапаратных чыноўнікаў і права быць пахаваным на сталічных Маскоўскіх могілках? ■

«Стрыптыз» – без стрыптызу

Алена ЛАБАНАВА

Адбыўся прэм'ерны паказ новага тэатральнага праекта рэжысёра пецярбургскага Вялікага драматычнага тэатра Мікалая Пінігіна па п'есах польскага драматурга-абсурдыста Славаміра Мрожака «Стрыптыз».

Перадапошняй задумай творчага дуэта Мікалая Пінігіна і сцэнографа Зіновія Марголіна была пастаноўка ў Тэатры оперы і балета оперы Мусаргскага «Барыс Гадуноў». Прэм'ера павінна была адбыцца 19 лістапада, але была адкладзеная, бо не былі гатовыя ў час дэкарацыі. Марголін вырашыў адмовіцца ад традыцыйных для гэтай оперы крыжоў і званоў і аздобіць сцэну мастом. Матэрыял для яго шукалі ў Расіі, а вылівалі яго па замове на адным з беларускіх заводаў. Адліць такі мост завод да даты прэм'еры не паспеў, і яе перанеслі на пачатак наступнага года.

А вось шырока разрэкламаваны і паказаны ў верасні любоўны трылер «Дотык» проста неадназначна быў успрыняты мінскай публікай. Многім аказаліся не даспадобы пусты брадвейскі стыль спектакля і эратычна-парнаграфічнага зместу дыялогі. Праўда, за два месяцы гэтую, як кажа сам Пінігін, «п'есу ніжэй пояса» трохі рэфармавалі: выкінулі некаторыя рэплікі і наогул паменшылі хвілінаў на 20.

Пасля яго і ўлічваючы пастаянныя эксперыменты Пінігіна на сцэне, было ўдвая цікавей паглядзець, што атрымаецца на гэты раз. А на гэты раз дарэчы прыдалася старая дзіцячая гульня з ценямі розных камбінацыяў пальцаў і далоняў на сцяне. І натуральна – файная і прафесійная ігра акцёраў, спрэс заслужаных артыстаў Беларусі: Сяргея Жураўля, Віктара Манаева і Уладзіміра Мішчанчука.

«Стрыптыз» і «Дотык» – поўныя супрацьлегласці і разлічаныя на розныя глядацкія аўдыторыі. Спектакль складаецца з дзвюх самастойных частак: першая пастаўленая па мрожакавай п'есе «Караль», другая — па п'есе «Стрыптыз», напісаным ім у 1961 годзе. Польскі драматург Мрожак ёсць адным са значных прадстаўнікоў «тэатра абсурду» і замыкае пляяду такіх вядомых абсурдыстаў, як Іянеска, Бэкет, Жэнэ. Зараз яму 70 гадоў, і жыве ён у Кракаве.

Назва спектакля не стасуецца з яго ным зместам: са звычайнага стрыптызу ў ім няма нічога. Сярод гледачоў хапала і расчараваных, якія пасля першай дзеі пачалі сыходзіць. Тых, каму нічога не гаварыла імя Мрожака, магла ўвесці ў зман рэклама на тэлебачанні, дзе артысты скакалі і крывілі морды.

Рэжысёр-пастаноўшчык «Стрыптызу» – М.Пінігін

Усё, наадварот, было досыць сур'ёзна і па-філасофску. Але без зануднасці і вельмі нават весела. Апынуўшыся ў аднолькавых цяжкіх абставінах, замкнёныя невядома дзе, два чалавекі (абстрактныя пан 1 і пан 2) паводзяць сябе па-рознаму. Адзін шукае выйсце, другі, «захоўваючы сваю ўнутраную свабоду», не робіць нічога. Але і тое, і другое бессэнсоўна...

Можна сказаць, Мікалай Пінігін гэтым спектаклем рэабілітаваў сябе за «Дотык» перад аматарамі высокіх тэатральных рэчаў цалкам. ■

«Рок-ліга»: «Беларускі рок жыве!»

Аляксей ШЫДЛОЎСКІ

«Беларускі рок існуе!» Пад такім дэвізам прайшла на мінулым тыдні ў мінскім клубе «Чатыры апельсіны» прэзентацыя афіцыйна зарэгістраванага музычнага маладзёжнага аб'яднання «Беларуская рок-ліга». Старшыня новаўтворанай структуры Ігар Жукоўскі на прэс-канферэнцыі распавёў аб «напалеонаўскіх» планах «Рок-лігі». Мэта арганізацыі – папулярызацыя беларускага рока, «раскрутка» беларускіх гуртоў. «Патрэбна зламаць стэрэатыпы і даведзці, што мы не горшыя за рускіх», — сказаў І.Жукоўскі.

Зразумела, «Рок-ліга» стваралася не на пустым месцы. Ужо ёсць дастаткова вядомыя ў сталіцы праекты «Рок-каварня» і «Рок-манеўры». Зараз абодва гэтыя праекты ёсць пад эгідай «Беларускай рок-лігі».

У бліжэйшы час з'явіцца новае ўласнае музычнае агенцтва рок-лігі, якое будзе пастаўляць у СМІ ўсю новую інфармацыю, датычную беларускага рока. У летніх планах – правядзенне вялікага канцэрта на адным з мінскіх стадыёнаў. На афіцыйным сайце лігі (*www.rockleague.tut.by*), які адмыслова быў адкрыты на беларускім партале *tut.by*, можна будзе даведацца аб дзейнасці і планах арганізацыі. Ён запрацуе з 21 снежня.

Пасля прэс-канферэнцыі пачалося першае на падмостках «Чатырох апельсінаў» выступленне пад патранажам новай арганізацыі. Гурты, сярод якіх былі «Калі Юга», «Post Scriptum» і, канешне, «НейраДзюбель», выканалі свае лепшыя творы. ■

«Белыя негры Еўропы»

Таццяна АНТОНАВА-МЕЛЬЯНОВІЧ

Другая сесія III Міжнароднага кангрэса беларусістаў прайшла пад сімвалічнай назвай «Беларуская культура ў дыялогу цывілізацыяў». У рабоце кангрэса прынялі ўдзел навукоўцы і прадстаўнікі беларускай дыяспары з 12 краінаў свету, хаця беларусікай займаюцца ў 24 краінах. Многія вучоныя не прыехалі на кангрэс. Адбіваецца «падмочаная» палітычная рэпутацыя, антыдэмакратычны імідж нашай краіны ў свеце.

Прэзідэнт Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў (МАБ) Адам Мальдзіс з горыччу канстатаваў перад прысутнымі, што выдзелены на правядзенне гэтай культурніцкай акцыі грант ЮНЕСКА так і не быў атрыманы грамадскай арганізацыяй і ўсё яшчэ «гуляе» недзе ў глыбінях айчыннай фінансавай сістэмы. Не пабачыла свет, як было паабяцана, да пачатку кангрэса першая частка энцыклапедычнага даведніка «Хто ёсць хто сярод беларусаў свету». А.Мальдзіс прадэманстраваў прысутным толькі «сігнальныя» старонкі гэтага шматпакутнага выдання. Па яго словах, пасля таго, як было спыненае дзяржаўнае фінансаванне даведніка, наступаючыя матэрыялы рэдагаваліся на грамадскіх пачатках. Выдадзены даведнік будзе ў прыватным выдавецтве тыражом адна тысяча асобнікаў.

Даклады, што прагучалі на гэтым кангрэсе, безумоўна, будзе вельмі цікава прачытаць у зборніках, якія збіраецца выдаць МАБ. Праўда, ёсць пытанне: ці зможа ажыццявіць гэты праект грамадская арганізацыя, якой з'яўляецца МАБ? Перашкодай гэтаму могуць стаць мізэрныя фінансавыя магчымасці.

Датычна беларусаў – як на мацерыку, гэтак і шматлікай дыяспары – то кангрэс відавочна засведчыў, што яны ў разгубленасці, у адчаі ад адчування біды, якая пагражае нацыі ў сучасных варунках.

Сакрат ЯНОВІЧ, пісьменнік, грамадскі дзеяч, Польшча

— Мяне моцна ўразілі ў гэты мой прыезд на Беларусь дзве рэчы: суцэльная галота і адсутнасць беларускасці. Адно і другое цяжка зразумець. Колькі ж гэта можа працягвацца на Беларусі – век альбо вякі? Адсутнасць беларускасці зразумелая: беларускую мову знішчылі, а яе абаронцаў расстралялі (гэта здарылася не сёння). А таму ў мяне адчуванне, што людзі жывуць тут у напаўкаланіяльным становішчы. Беларусы, якіх я тут бачу, — яны з іншай рэальнасці. Гэта белыя негры Еўропы – запакутаваныя, ціхмяныя, пагорбленыя, запалоханыя. Тры ці чатыры гады не быў у Мінску і цяпер бачу, што ўсё ідзе да горшага, коціцца да дна...

Айцец НАДСАН, апостальскі візітатар для беларусаў-каталікоў, дырэктар Скарынаўскай бібліятэкі ў Лондане

— Не магу схаваць сваёй трывогі аб будучыні Беларусі. Па ўсяках, нават дробных прыкметах, бачна, што справы ў дзяржавы кепскія.

Барыс ЦІМОШЧАНКА, старшыня беларускага нацыянальна-культурнага цэнтра імя Ф.Скарыны, Львоў, Украіна

— Расколатая Беларусь – гэта і расколатая дыяспара. У нас у Львове адны цвёрда і паслядоўна стаяць за незалежнасць і дэмакратыю, а другія – «саветыкус» грамадзяне... Украіна падпісала рамкавую канвенцыю аб правах нацыянальных меншасцяў, дзяржавай выдзяляюцца сродкі на нацыянальна-культурную дзейнасць той ці іншай меншасці ў краіне. У выніку многіх непрадуманых дзеянняў уладаў Беларусі на міжнароднай арэне імідж беларусаў на Украіне рэзка пахіснуўся. Не бачаць цяпер львоўскія беларусы і сэнсу ў адкрыцці сваёй школкі, аб чым, дарэчы, марылі доўгія гады. На Украіне рускія школы пераходзяць на украінскую мову навучання, бо людзі ведаюць, што іх дзецям далей жыць, вучыцца і працаваць на ўкраінскай дзяржаве. А на Беларусі ўсё беларускае зноў згортваецца.

АЛЕГ РУДАКОЎ, настаўнік, старшыня беларускай суполкі імя Чэрскага, Іркуцк, Расія

— У Іркуцкай вобласці, згодна з перапісам, беларусамі называліся амаль трыццаць тысяч чалавек. Але суполка наша нешматлікая, і да актыўнай працы далучаецца мала людзей. Адна з прычынаў гэтай з'явы – што людзі не адчуваюць прысутнасці ў сваім жыцці Бацькаўшчыны. З аднаго боку, лічаць, што ёсць краіна, дзе нарадзіліся іх продкі ці яны самі. Але гэта краіна паводзіць сябе не як маці, а як мачыха. За тыя гады існавання нашай суполкі мы не атрымалі ніякай дапамогі з боку Беларусі. Хаця яна, я думаю, была б аказаная, калі б згадзіліся гуляць у тыя палітычныя гульні, што нам прапаноўвалі. А гульня гэта такая: любіш прэзідэнта Лукашэнку – значыць наш, не любіш – пайшоў падалей... У сувязі з такой пастаноўкай праблемы многа суайчыннікаў аказаліся «падалей».

Адраджэнне беларускай культурнай самабытнасці ў Беларусі скрозь натыкаецца на адкрытае палітычнае супрацьдзеянне антыбеларускіх сілаў – жорсткіх, варварскіх, цынічных.

P.S. Грошы на рахунак МАБ (грант ЮНЕСКА), як нам стала вядома, паступілі пасля завяршэння работы кангрэса. Відаць, спецыяльна трымалі да гэтай хвіліны. Цяпер МАБу давядзецца заплаціць штрафы ўсім установам, якія ў доўг абслугоўвалі кангрэс. На тое, трэба думаць, і разлічаная затрымка. ■

ПАРАЛІМПІЙЦЫ

Чатыры беларускія медалі на чэмпіянаце па танцах

Святлана НЯСТРАХАВА

Беларуская зборная па спартыўных танцах на інвалідных калясках вярнулася з чэмпіяната свету, які праходзіў 2-3 снежня ў Нарвегіі. Упершыню падобныя спаборніцтвы праводзіліся пад эгідай Міжнароднага паралімпійскага камітэта, у парадку падрыхтоўкі да зімовых паралімпійскіх гульняў 2002 года. Беларускія спартсмены-інваліды са сваімі партнёрамі сталі лепшымі ў неафіцыйным камандным заліку, заваяваўшы чатыры прызавыя месцы.

Залатыя медалі у праграме «лаціна» выйгралі Алена Сяркульская і Уладзімір Зяблаў, якія спаборнічалі ў I класе (гэтая кваліфікацыйная катэгорыя аб'ядноўвае інвалідаў-калясачнікаў з паражэннем шыйнага аддзела пазваночніка). Алена Сяркульская займалася спортам і да ўстанаўлення інваліднасці, атрымала траўму падчас трэніроўкі па фрыстайле. У гэтым ж класе бронзавы медаль у праграме «стандарт» заваявалі Алена Навіцкая і Павел Чарданцаў. У другім класе, сярод калясачнікаў з меншым абмежаваннем рухомасці, два сярэбраныя медалі — у «стандарце» і «лаціне» — выйгралі Ганна Жукава і Раман Красько. Першыя беларускія чэмпіёны ў танцы на калясках Вольга Цацёркіна і Барыс Бачкоўскі былі на гэты раз восьмымі. ■

БелаПАН

КНІГАРНЯ

Залатая шпора

Рыгор СУША

Гісторыя Беларусі. Ад старажытнасці да XXI стагоддзя. Кароткі нарыс. Мінск. 2000.

Адзін з самых старажытных еўрапейскіх ордэнаў – ордэн Залатой шпоры – быў утвораны ў гонар бітвы, калі атрады французскай рыцарскай конніцы, апранутай у браню, на закрытых даспехамі ж конях былі пераможаныя невялікай колькасцю фламандскіх пікінёраў і лучнікаў, якія, стоячы на беразе балоцістай ручаіны, перабілі столькі высакародных асобаў, што мясцовы касцёл займеў аздобу з 700 залатых шпораў. Бітва прымусіла пераасэнсаваць стратэгію: малыя аддзелы могуць быць болей карыснымі, чым шанаваныя, але цяжкія на пад'ём.

На грунце гэтага гістарычнага факта можна параўнаць тоўстыя кнігі па гісторыі Беларусі, якіх немалы выбар прапануюць кнігарні, і толькі што выдадзеную брашуру «Гісторыя Беларусі. Кароткі нарыс». У ёй усяго 80 старонак. Каб прачытаць цалкам яе змест ад узгадак пра першых насельнікаў Беларусі да вядомых кожнаму падзеяў 2000 года, дастаткова пары гадзінаў. Кніга напісаная вельмі ёміста. Не прапушчаная ніводная значная падзея, ніводная значная асоба, якія складаюць неабходны корпус ведаў пра сваю краіну і дзяржаву. Калі наш урад прыме рашэнне аб абавязковым экзамене дзяржчыноўнікаў пры ўступленні на дзяржаўную службу на веданне беларускай даўніны, яны стануць самымі зацікаўленымі спажыўцамі гэтага выдання, бо сэканомяць шмат часу, аддаючы навуцы гісторыі найболей адзін вечар. А калі такога выпрабавання нашае чынавенства не зазнае, дык усё роўна кніга прыдасца кожнаму начальніку пры падрыхтоўцы дакладаў ці выступаў, у якіх варта пазначыць сваю дасведчанасць у сферы роднай старасветчыны.

Пэўную карысць гэтае навукова-папулярнае выданне дасць краязнаўцам. Яно таксама можа быць прыдатным для настаўнікаў, асабліва ў сельскай мясцовасці, бо купляць фундаментальныя даследаванні яны не маюць фінансавых магчымасцяў. У нарысе асветленая не толькі палітычная і ваенная гісторыя, што сталася нашай традыцыяй. Ясна прагледжанае эканамічнае развіццё ад першабытнай гаспадаркі да калектывізму савецкіх часоў і аднаўлення рынкавых капіталістычных элементаў у апошнія гады другога тысячагоддзя. Належная ўвага ўдзеленая і гісторыі розных канфесіяў на Беларусі як у сярэднявечча, у часы атэістычнага валадарання, так і ў апошнія гады, калі распачалося вяртанне людзей у цэрквы і касцёлы.

Вельмі добра, што кніга мае шмат выдзяленняў, якія дазваляюць хутка знайсці патрэбныя на дадзены момант тэзы.

Па сутнасці, з'явілася доўтачаканае выданне. Бо арыентацыя на дарагія тоўстыя каляровыя выданні прывяла да таго, што стала немагчыма знайсці танную кнігу па гісторыі. Паралель з «Залатой шпорай» узнікае, дарэчы, яшчэ і таму, што сёння шпорай, на жаль, называюць не залаты выраб, які носяць на ботах, а самаробны рукапіс, які можа саслужыць выратавальную службу падчас іспыту. Брашура «Гісторыя Беларусі» адпавядае і гэтакім стандартам, прызнаным сярод нашага лянівага вучнёўства. ■

Слабый пол под бременем нищеты

Александра АЛЕКСАНДРОВА,
кандидат социологических наук

В ноябре 2000 года по гранту Фонда МакАртуров было проведено республиканское социологическое исследование «Масштабы бедности среди женщин Республики Беларусь». Всего было опрошено 778 женщин; ошибка выборки составляет ±3%. Возврат анкет по всей республике был 100 %.

Фота IREX/ProMedia

В Беларуси тема бедности по-прежнему изучается мало. Реальные цифры, которые отражали бы масштабы бедности в республике, правдиво никто не называет. Бедность подменяется другими словами – малоимущие, материальные затруднения, низкие доходы. Считается, что они не будут травмировать граждан.

То, что в Беларуси женщины имеют низкие доходы и испытывают серьезные материальные проблемы, так или иначе знают все. Однако справедливо задаться вопросом: Что значит низкий уровень жизни? Много ли в нашей республике бедных? Каковы масштабы женской бедности?

Восприятие социально-экономической ситуации в республике и жизненные трудности

По данным опроса, абсолютное большинство белорусских женщин (95%) считают, что за последние два года в социально-экономической ситуации республики не произошло никаких позитивных сдвигов. Более того, 64,3% женщин полагают, что экономическое положение ухудшилось.

78,6% женщин воспринимают проблему низких доходов и нехватки денег очень болезненно. Это проблема номер один по актуальности и серьезности. Более половины (62,3%) всех женщин в республике отметили, что они очень тревожатся за будущее своих детей. Проблема тревоги за будущее поколение занимает второе место после низкого уровня жизни. Каждая вторая (51,3%) женщина испытывает серьезные проблемы со здоровьем; 46% отмечают в качестве серьезной проблемы низкий уровень медицинского обслуживания. 40,7% женщин говорят, что их постоянно тревожит чувство собственной усталости и переутомления.

Денежные доходы женщин и восприятие своего материального положения

Определение нищеты и бедности белорусскими женщинами оказалось полностью совпадающим с международными стандартами. По данным ООН, нищета соответствует доходу в один доллар США в день на одного человека. Бедность измеряется доходом в два американских доллара в день на человека. Фактически 90% белорусских женщин определили нищету как уровень доходов, не превышающих $30 в месяц. Интересно, что более 40% женщин считает, что нищета описывается доходом до $10 в месяц, то есть 30 центов (!) в день на человека. Еще одна треть женщин считают, что нищета — это доход от 10 до 20 долларов США.

Фактически 90% женщин теоретически определили бедность в республике как уровень дохода, не превышающий двух долларов США в день на одного человека. При этом 57,4% женщин, еще ниже опуская планку, говорят, что бедность можно определить доходом в сумме до $30 в месяц на человека.

По уровню суммарного денежного дохода в месяц 74% женщин Беларуси могут быть отнесены к категории бедных. Их доход в месяц не превышал 40 тыс. белорусских рублей. 7,4% имели доход до 10 тыс. рублей. 26,6% имели доход от 10 до 25 тыс. рублей. 40% — от 25 – 40 тыс. рублей. Таким образом, масштабы бедности женщин по доходам составляют как минимум 74%.

На прямой вопрос «Как Вы определяете свое материальное положение?» 13,6% женщин отвечают, что они относят себя к категории нищих. 50,3% говорят, что они относятся к категории бедных. Итак, по субъективным оценкам, 64% женщин Республики Беларусь считают себя бедными. (Разница в процентах бедности по доходам и субъективной оценкой своего материального положения объясняется проблемой субъективного восприятия).

74% белорусских женщин до 50% своего бюджета в месяц тратят на питание и продовольственные продукты, что по международным стандартам также является признаком бедности 40,3% тратят на питание более 75% своего бюджета в месяц.

Стандарты бедности в Беларуси: результаты исследования

Для того, чтобы быть максимально точными в определении масштабов бедности в Беларуси, мы использовали широко распространенный в мировой практике подход – бедность по лишениям.

Женщины могут быть отнесены к бедным, если их ресурсы недостаточны для обеспечения питания, условий жизни и деятельности, являющихся привычными и общепринятыми в белорусском обществе. Мы определили общепринятый набор жизненных благ, который, по мнению самих женщин, отделяет бедных от небедных.

Вопрос был сформулирован так: «Что, по Вашему мнению, в настоящее время в Белоруссии является признаком бедности?» По каждому пункту женщина-респондент выбирала один из предложенных вариантов ответа. На основе выбора женщин был составлен базовый список лишений из 15 пунктов. Эти пункты выбрали не менее 90 +3% всех женщин.

Следует отметить, что данный список незначительно изменяется по областям, типам поселения, возрасту, уровню дохода и другим признакам. Поэтому его можно назвать базовым списком лишений, определяющим бедность женщин в Республике Беларусь. ■

БАЗОВЫЙ СПИСОК ЛИШЕНИЙ, ОПРЕДЕЛЯЮЩИЙ БЕДНОСТЬ В БЕЛАРУСИ

1. Нет денег на жизненно важные лекарства и медицинское обслуживание	(93,6 %)
2. В семье не доедают	(93,3 %)
3. Не могут покупать детям одежду и обувь по мере роста	(93,0 %)
4. Нет денег для обновления и ремонта одежды для всех членов семьи	(92,3 %)
5. Нет денег для обновления и ремонта обуви для всех членов семьи	(92,1 %)
6. Не имеют и не могут приобрести даже ч/б телевизор	(92,0 %)
7. Не имеют и не могут приобрести самую простую мебель	(91,4 %)
8. Не могут покупать детям сладости	(89,8 %)
9. Не имеют холодильника и не могут его приобрести	(89,7 %)
10. Не могут давать деньги детям на питание в школе	(89,6 %)
11. Не могут позволить себе мясо и рыбу хотя бы два раза в неделю	(89,4 %)
12. Нет денег на оплату детских лагерей, санатория	(88,7 %)
13. Семья не может оплачивать пребывание детей в дошкольных учреждениях	(88,0 %)
14. Нет центрального отопления и денег на топливо	(87,1 %)
15. Семья не может в случае крайней необходимости сделать ремонт в доме	(87,0 %)

СПОРТ

Зноў «па нулях»

Аляксей ШЫДЛОЎСКІ

Абсалютна ніякіх поспехаў не дабіліся беларускія біятланісты і біятланісткі і на другім этапе Кубка свету, што зноў праходзіў у італьянскім Антхольцы. У асабістых гонках ні мужчыны, ні жанчыны нічога не паказалі, і было нават сорамна разглядаць выніковы пратакол, дзе нашы адзначыліся на саракавых-пяцідзесятых месцах. Адзін Вадзім Сашурын выступіў дастойна, калі гэтак можна сказаць аб месцы ў дваццатцы. У асабістым разрадзе дзве гонкі выйграў француз Рафаэль Пуарэ, які вырваўся ў лідэры ў агульным заліку.

Асноўныя ж надзеі па-ранейшаму былі на мужчынскую эстафету, дзе ў беларусаў даволі роўны склад. Але і там – ніякіх шанцаў, пры выдатнай стральбе нашы рухаліся па лыжні, як чарапахі, і ў выніку – толькі пятае месца. І хаця гэта лепш, чым мінулым разам (тады мы былі шостымі), неяк не праглядаецца перспектыва ўзняцца вышэй. А перамаглі ў гэты раз нарвежцы, якія ў апошні момант вырвалі перамогу ў чэхаў.

У жаночай эстафеце ўвогуле па прагнозах лавіць не было чаго. І прагнозы, на жаль, спраўдзіліся. Беларускі нават блізка не падышлі да месца ў пяцёрцы. А шкада... Так хочацца поспехаў і славы. ■

На сябе ўжо не надзейся

Уладзімір ДАЎЖЭНКА

Толькі адно ачко ў трох матчах набралі беларускія гандбалісткі на чэмпіянаце Еўропы па ручным мячы ў Бухарэсце. З лікам 26:26 яны згулялі ўнічыю з нарвежкамі і прайгралі саперніцам з Даніі і Румыніі. Калі гаспадыням пляцоўкі ўступілі з розніцай у адзіны мяч – 28:29, дык алімпійскія чэмпіёнкі «прывезлі» ім ажно восем галоў – 34:26.

Лепшым бамбардзірам у нашай дружыне з'яўляецца Святлана Мінеўская – 19 мячоў.

Лідэрам гэтай папярэдняй групы стала зборная Румыніі – 5 ачкоў з шасці магчымых. Далей ідуць гандбалісткі Украіны – 4, Даніі і Македоніі – па тры, два маюць чэмпіёнкі свету нарвежкі.

Калі нашы і выйграюць апошнія сустрэчы, дык набяруць толькі пяць ачкоў. Але лёс беларускай зборнай будзе залежаць, найперш, ад астатніх вынікаў. Сёння сапернікам беларускіх жанчын будзе каманда Македоніі, заўтра – Украіны.

Толькі дзве лепшыя зборныя выходзяць у фінальную частку спаборніцтваў. Калектыў, які зойме ў групе трэцяе месца, можа разлічваць не больш, чым толькі на выніковае пятае...

Зразумела, што шанец пазмагацца за медалі чэмпіянату Еўропы беларускі ўжо практычна і тэарэтычна страцілі. Будзем спадзявацца, што сярод усіх дванаццаці фіналістак Беларусь атрымае на фінішы больш ці менш годнае месца. ■

Дзе вы, асілкі з Гародні?

Уладзімір ДАЎЖЭНКА

Перамогай зборнай сталіцы завяршыўся ў Мінску адкрыты Кубак Беларусі па армрэстлінгу (барацьба на руках). Госці спаборніцтваў – каманда з Масквы ў складзе з 18 чалавек – канечне, і разлічвала на больш велізарны поспех, але гэта часткова атрымалася толькі ў аднаго з расіянаў – Андрэя Антонава, які, праўда, акрамя перамогі ў сваёй катэгорыі, першынстваваў таксама і ў «абсалютцы».

У адсутнасці двухразовай чэмпіёнкі свету Алены Кандратавай, якая выйшла замуж за швейцарца, нарадзіла дачку і жыве зараз, зразумела, не ў Беларусі, сярод жанчын зіхацела зорка яшчэ адной прымы армрэстлінгу трохразовай чэмпіёнкі свету, заслужанага майстра спорту Людмілы Шастаковай, якая, дарэчы, упэўнена выйграла сваю катэгорыю шосты год запар.

Увогуле, большую частку ўзнагародаў, нібы па традыцыі, забралі вучні галоўнага трэнера зборнай краіны Валерыя Бабука. Але і сярод іх трэба адзначыць Маргарыту Смірнову, Кірыла Гусалава, Алега Мацкевіча і асабліва 14-гадовую мінчанку Юлію Сігай, якая, нягледзячы на зусім юны ўзрост, перамагла ўсіх сваіх саперніцаў жанчын.

Упершыню ў гісторыі рэспубліканскіх спаборніцтваў на высокае (другое месца) узняліся рукаборцы Брэстчыны, а вось адсутнасць у які ўжо раз каманды з Гродзенскай вобласці дае падставы меркаваць, што ў заходняй частцы нашай моцнай краіны асілкі хутчэй за ўсё зніклі наогул.

І на заканчэнне трэба адзначыць, што фінальныя паядынкі праводзіліся ў вядомым клубе «Рэактар», і сведкамі іх, канешне, стала значна больш гледачоў. ■

Галоўны рэдактар
Павел ЖУК

© НАША СВАБОДА. Спасылка на газету НАША СВАБОДА абавязковая. Рэдакцыя можа не падзяляць меркаванні аўтараў, публікаваць артыкулы дзеля палемікі
Адрас: г.Мінск, пр-т газеты «Известия», 8-173. Пасведчанне аб рэгістрацыі № 1289. Выдаецца з 25 лютага 2000 г. Заснавальнік Зміцер Жук.
Выдавец — рэдакцыя газеты НАША СВАБОДА. E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by Надрукавана ў друкарні УП «Мэджык»
г. Мінск, ул. Кнорына, 50. Заказ 945 Нумар падпісаны ў друк 11/12/2000 (18.00) Наклад – 9.430